Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 13 январь, 1977 шу. • 6 (5673). • Мах 2 кеп.

КПСС Центральни Комитет, СССР Министрий Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК чIоагIа тешаш я болхлошеи колхозхошеи, инженерно-технически Іилмани болхлоша, промышленноста, юрта боахама, гIишлошъяра, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой берригача къахьегамхоша КПСС XXV съезда решенеш вахаре кхоачашъяра, иттлагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра тIехкхоачаши яра кхы а шерагIа дерригхалкъа социалистически яхь йоаржаергхиларах, кердача къахьегама толамашца Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара накъагIоргхиларах, вай мехка коммунистически общество хьалъяра доаггIаш дола дакъа юкъехьоргхиларах.

(КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК сопам тIара).

КПСС ЦК, СССР Министрий Совете, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК

ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТИ БАЛХА ДИКАЛИ ЛАКХЪЯРА, ИТТЛАГІЧА ПЯТИЛЕТКА ЗАДАНЕШ ТОЛАМЕ КХОАЧАШЪЯРА ЙОЛЧА ЕРРИГСОЮЗНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬАХ

КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас дега тоам а хулаш белгалду парте XXV съезда решенеша болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце, дерригача советски халкъа къахьегама хьинар кхы а чIоагIагIа айдаь-хилар.

Экономически социальни прогресс хулийта боккха низ, къахьегамхошта политически, къахьегама, нравственни кхетам тела школа хиннай бокъонца дерригача халкъа хьисап хиння, кхы а лакхагIча лагIа тIа яьнна дIаэттача социалистически яхьах. Из халданза йІаьхий хулаш латт кердача опытаца, маьхерча патриотически починашца. Эргаювлаш тоалуш я цун формаши из вIаштIехьъяхара методаши, яхье баьннараша чIоагIагIа уйла ю эффективности балха дикали айяра, баржаш ба къахьегамца коммунистически уйла хилара болам.

Шоай балха хьалда йола программа санна тIайийцар къахьегамхоша КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара вовкъоста Л. И. Брежнева къамаьлацара положенеши выводаши. Промышленноста, юрта боахама, гIишлошъю, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой болхлой хьинаре юкъебахаб иттлагIа пятилетка — эффективностеи дикалеи пятилетка кхоачашъяра лоаттабеча къовсама.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизар белгалдаккхар духьа Москван, Ленинграда, кхыча городий дикагIа болча болхлошеи коллективашеи тIайийду производства резерваех Іилманеи техникане карагIдаьннарех, дикагIча опытах баззагIа пайда эцара тIадерзадаь доккхий социалистически декхараш, встречни планаш. Планови заданеш тIехкхоачашъяра инициатива дIайолаьй Малхбузен СибарегIеи мехкдаьттахоша, Оренбурга газовикаша, Магнитка металлургаша, донецки шахтераша. Ивановски Московски областий дикагIа йолча текстильщицаша декхар тIайийцад къахьегама эггара лакхарча овсарлелга кхача. Свердловски областа предприятешка баржаш ба хIара къахьегамхочун, хIара коллектива эффективности балха дикали айяра тIехьара болам. Мощносташи объекташи болх бе йолаялийтара заданеш толаме кхоачашъе, гIишлош хьалъяра ханаш лоацъе царга дIабола мах кIезигбе, цар дикал айе аьнна тIаьхьехам баьб гIишлошъеча организацей дикагIча коллективаша. Республикашка, краяшка, областашка шерра хьаллаьцай ялат дукхагIа даккхараи из пачхьалкхенга доххара планаш тIехкхоачашъяран кубански ялаташ леладераша, дулх, шура, кхыйола продукташ ма-могга дукхагIа яхара Киевски Тульски областий хьайбаш леладераша дIайолаяь инициатива.

Къахьегамхоша дIадоладаьча патриотически гIулакхий боккха мах а беш социалистически яхь дIахо дегIайоалаяра чIоагIа лоархIам а беш КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Советои ВЛКСМ Центральни Комитетои сопам бу:

1. Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей, министерствай ведомствай, предприятей, объединеней, гIишлошъяра, колхозийи совхозийи кулгалхой организаторски идейно-политически болх КПСС XXV съездо оттадаь социально-экономически декхараш толаме кхоачашдара. «Болх дикагIа бе, эффективности дикали айе!» яхача лозунгагIа иттлагIча пятилетка халкъбоахама план кхоачаш а тIехкхоачаш а яра тIехьара социалистически яхь ма-могга дIайоаржаяра тIаберзабе.

1977 шера Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахара тIехьара социалистически яхь шерра йоаржае. Юбилейни шера планови заданеш дикка тIехкхоачашъергйолаш, бIарчча пятилетка толаме кхоачашъергхилара тешшаме ларда йолларгйолаш берригa болхлой, колхозхой, специалисташ цунна юкъе оза. Пятилетка шии шера заданеш 1977 шера 7 ноябре кхоачашъе аьнна декхар тIайийцача дикача болхлойи коллективайи инициатива къоабалъе.

Встречни планаш тIаэцаран кхоачашъяран къаьстта терко е. Из болх чаккхбоахаш дагакхаба, къахьегама коллективаша, хIара болхлочо чура торонаш лахара а царех пайда эцара а юкъе хьинаре дакъа лацара лоархIаме форма, общества хьаштий духьа де лерхIарашка оттаяьча ханал хьалха а ресурсай деррига тайпаш кIезигагIа дIаухийташ а кхачара юкъе хаьдда дакъа лаца гIерташ уж хилар хьахьоккхаш дола гIулакх из хилар.

Белал, материалаш лоаттаеш, изделешта комплектаци еча предприятей коллективай кийча продукци арахецача заводийи фабрикайи коллективашцара, хIаьта иштта сменни бригадай, участкай, цехий яхь вIашагIйоллар эргадоахаш тоаде.

Социалистически яхьах дукхагIа пайда эца гIерта, цун Іалаьмате йоккхача торонех Советски пачхьалкхен экономически низ дIахо чIоагIбара духьа, халкъа дахара хьалторо халданза айяра, къахьегамхой коммунистически уйла йолаш хьалкхебелга тоадара, вахара социалистически хьисап дегIадоаладара духьа пайда эца.

2. Яхье баьннарий керттера уйла тIаерзае:

бетта, квартальни, шера планаши заданеши, бIарчча пятилетка хьалда кхоачаш а тIехкхоачаш а еш производства эффективности балха дикали хоалуш айяра;

производствана комплексни механизаци автоматизаци елга сихдара, къахьегам вIаштIехьбаккхара дикагIа йола формаш юкъейоалаяра, кадраш кийчъяргеи цар квалификаци айелгеи эргадоахаш тоадара, къахьегамеи производственни дисциплина чIоагIъяра чотах къахьегама овсарле лакхъяра;

производственни процессашта интенсификаци ярца, машинаша, оборудоване сменни болх бара коэффициент лакхъярца, уж сеца латтилга дIадаккхарца, керда юкъейоалаю мощносташ кароерзаелга сихдарца, керттерча фондех дикагIа пайда эцара;

дикагIа йола конструкторски решенеш шерра юкъейовлаяра, технологи эргайоахаш тоаяра, белали материалаши кIезигагIа дIаахийтара, уж кIоаргагIеи комплексегIеи чакхъяхара, шозлагIа чакхйоахача ресурсаех шерагIа пайда эцара ларда тIа кхом бара режим чIоагIа лелаяра, материальни ресурсаех дикагIа пайда эцара;

продукце деррига тайпаш геттара дика хилийтара, дикала лакхера категори йола изделеш дукхагIа арахецара, ерригача производстве уж дукхагIа хилийтара;

Іилман-технически прогресса темпаш сихъяра, Іилман тохкамех хьахулаш дар лакхдара, шоай технико-экономически хьокхамашка диллача дай-мехкя а дунеи тIа а дикагIа ярал толашагIа йола керда изделеш хьаяра, халкъа боахаме Іилман наькъаца кийчдаьраш шерагIа юкъе доаладара, рационализаторийи изобретателийи болам дIахо дегIабоалабара;

йистеяьнна объекташи хьалъяь яха еза комплексаши шоай ханнахьа болх бе йолаялийтара, болх беш йолча предприятешка реконструкци елгеи технически кхы тIа кийчъелгеи сихдара, йистеяланза йола гIишлош кIезигъяра, гIишлой-монтажни балхаш кхоачашдара ханаши царех дIадодари кIезигдара;

тIехь-тIехьагIа дукхагIа эшача белалца, доагорца, энергеца, металлаца халкъа боахам ца халдаш Іалашбара;

заказашкеи оттадаьча договорашкеи хьежжа йоаггIаш йолча номенклатурахи ассортиментахи продукци арахецараи лоаттаяра;

ялат, дулх, шура, кхыйола лаьтталцара йоалеи хьайбайи продукци дукхагIа яккхараи пачхьалкхенга йоккхараи, цун дикал тоаяра, юртбоахама производства эффективность лакхъяра, хIара гектара тIара хьадоагIар, дIалахийтача хIара сомах, удобренеи хIара тоннах хьадоагIар дукхагIа хилийтара;

производство массе оагIорахьара шеръяра, халкъа эшача товарий ассортимент дукхагIа а кердаяьккха а хилийтара, хIанзарча хано дIадехарашка хьежжа хургйолча изделей керда тайпаш дукхагIа арахецара;

халкъа боахамн баха нахи транспортеи бувзамеи дерригача тайпарча гIулакхашца боагIача бессеи ханнахьеи Іалашдара, мухьаш кхача дезача дIакхоачадар сихдара, зенаши пайдане доацаш мухьаш дIаюха кхахьари кIезигдара, транспортни средстваех дикагIа пайда эцара;

производственни йоацача сфера ерригача отраслей къахьегама эффективности культуреи лакхъяра, деш долча гIулакха боарами тайпаши шерлара, бахача наха гIулакх дара прогрессивни формаш юкъейоалаяра.

3. ИттлагIча пятилетка хIара шереи бIарччача пятилетки итогаш а ергйолаш вIаштIехьъяккха Ерригсоюзни социалистически яхь:

керттера говзалаш йолча болхлошта юкъе котбаьннарашта министерствайи (ведомствайи) профсоюзий ЦК-йи сийлеи дипломаши памятни совгIаташ е ахчан премеш а лургйолаш;

бригадай, участкай, звеньяй, отделеней, фермай коллективашта юкъе котъяьннарашта министерствайи (ведомствайи) профсоюзий ЦК-йи сийлеи вымпелаш, памятни совгIаташ е ахчан премеш а лургйолаш:

комсомольско-кагирхой бригадашта юкъе котъяьннарашта дипломашцеи ахчан премешцеи цхьана «Пятилеткай Турпалаш, къахьегама ветеранаш — дикагIйолча комсомольско-кагирхой коллективана» яха карара кара тела ЩIе байракхаш а лургйолаш;

промышленни, производственни, Іилма-производственни, боахамашта юкъерча, агропромышленни кхыйолчеи объединеней, цар производственни единицай, предприятей, гIишлошъеча, колхозий совхозий, Іилма-тохкама, проектни, конструкторски, кхыйолча организацейи учрежденейи, лакхерча дешара заведеней коллективашта юкъе котъяьннарашта КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЩIе байракхаши ахчан премеши, хIаьта иштта йоагI-йоагIача министерствайи (ведомствайи) профсоюзий ЦК-йи карара кара тела ЩIе байракхаши ахчан премеши а лургйолаш. Шера итогех КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЩIе байракхаш еннеи низкъяла йола встречни планаши доккхагIдола социалистически декхараши кхоачашдеча эггара тIех а тешшаме чIоагIа а хьокхамаш гойташ йола коллективаш СССР ВДНХ-рча ерригсоюзни сийлеи Доска тIа дIаязъе. 1977 шера итогех карара кара тела байракхаш лучеи сийлеи Доска тIа дIаязъечеи хана Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахара йоаржаьча яхье даьха толамаш иштта лоархIаргда;

городашта, къамий округашта, городийи юртийи районашта юкъе котъяьннарашта дипломашцеи ахчан премешцеи цхьана КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЩIе байракхаш а лургйолаш.

союзни автономни республикашта, краяшта, областашта юкъе котъяьннарашта дипломашца цхьана КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЩIе байракхаш а лургйолаш.

4. «ИттлагIча пятилетке лакха эффективности балха дикали гойтарах» яха КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Памятни знак чIоагIъе предприятей, объединеней, гIишлошъеча, колхозий, совхозий, Іилма-тохкамеи кхыча организацейи учрежденейи, лакхерча дешара заведеней коллективашта лургйолаш. Памятни знак яла еза иттлагIча пятилетка заданеш кхоачашъеча дикала хьокхамаш эггара лакхагIа долча Ерригсоюзни социалистически яхьа шерий итогех, массехаза КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЩIе байракхаш тийнача коллективашта.

Болхлошта, колхозхошта, инженерно-технически болхлошта, гIулакхерча наха яла чIоагIъе:

пятилетка доагI-доагIача шера заданеши социалистически декхараши толаме кхоачашдарах тела «Социалистически яхье котало яьккхар» яха ерригсоюзни цаI йола знак;

балха эффективности дикали лакхъеча хьокхамаш лакхагIа хиларах, иттлагIча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъярах памятни совгIат а луш тела «ИттлагIча пятилетка ударник» яха ерригсоюзни цаI йола знак.

5. Къахьегаме доккхий гIулакхаш карагIдувларах социалистически яхье хьалхабаьннарашта — болхлошта, колхозхошта, инженерно-технически болхлошта тела СССР Пачхьалкхен премеш 15-нега кхоачаш дукхагIа хилийта.

Союзни республикай компартей ЦК-шта, парте крайкомашта, обкомашта, министерствашта ведомствашта, союзни автономни республикай Министрий Советашта, крайисполкомашта, облисполкомашта бокъо ле профсоюзийи комсомольски организацешца цхьана СССР орденаши медалаши ялара хьачутела;

ИттлагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра йолча социалистически яхье тIехдаьнна доккхий гIулакхаш карагIдийнна бола къахьегаме хьалхалаттараш;

производства эффективности продукце дикали лакхъеча къаьстта доккхий гIулакхаш карагIдувларах, плана заданеши социалистически декхараши толаме кхоачашдарах предприятеш, объединенеш, колхозаш, совхозаш, гIишлошъю, Іилма-тохкама, кхыйола организацеш.

Ер предложенеш тIаэца:

ВЦСПС — производстве хьалха латтараштa — Ерригсоюзни социалистически яхье котало яьккхаршта совгIата лаьрхIа Советски Союзе ... лей доазол дехьарча мехкашкеи ваха йиш йола 120 эзар льготни туристски путевка хIара шера къоастаярах.

ВЛКСМ ЦК — социалистически яхье эггара лакхагIа хьокхамаш долча комсомольско-кагирхой коллективаштеи къоначча производственникаштеи хIара шера Ленински комсомола премеш хьежаярах; производстве хьалхалаттарашта «Пятилетка къона гвардеец» яха знак яларахи социалистически яхье котбаьннарашта советски халкъа революционни, тIема, къахьегама сийлеи моттигашкеи вежарашха долча социалистически мехкашкеи ахара 30 эзар льготни туристски путевкаш яларах яраш.

6. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, советски боахамеи органаша хьинарегIа дегIабоалабе беза коммунистически хьисапе къахьегара болам, коммунистически къахьегама коллективи ударники сийлеи цIи яларан чIоагIъяран бола бехктоккхам айбе беза.

Коммунистически къахьегама ударникаши коллективаши хяла еза производства эффективность эггара лакхагIа хилийтара, балха дикал тоаяра, профессиональни говзал, политически, юкъара дешара, культурни боарам лакхбара, коммунистически морала нормаш, социалистически общежите бокъонаш нийса лелаяра хьоккхам телаш.

7. Министерстваша, ведомстваша, профсоюзий ЦК-аша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, предприятей, объединеней, колхозий, совхозий, гIишлошъяра кулгалхоша Іалашде пятилетка хIара шерей бIарччача пятилеткаи плана заданеш цехашка, участкашка, бригадашка, фермашка, болхлошкеи колхозхошкеи дIакхоачаелга. ХIара коллективо, берригача къахьегамхоша кхоачашде дезаш хьалхашка латта керда доазонаши декхараши къаьгта кхетадергдолаш вIаштIехьдаккхa деза гIулакх. Социалистически декхараш экономически вIаштIехьдоахилга тоаде. Массе оагIорахьа дегIабоалабе къахьегама овсарлеи балха дикали лакхъяра йола хIаране шийи коллективни комплексни планаш кийчъяреи кхоачашъяреи болам. Творчески планий, содружества хьакъехьарча договорий ларда тIа эргаяьккхе тоае инженерно-технически Іилмани болхлой, специалистий яхь, болхлой, колхозхой, гIулакхерча наьха яхь вIаштIехьъяккхара бола цар лоархIам лакхбе.

Министерствашеи ведомствашеи лакхбе встречни планаши социалистически декхараши толаме кхоачашдара эшаш дола организационно-технически экономически хьалаш хьадара бола боахама кулгалхой бехктоккхам.

8. Министерстваша, ведомстваша, профсоюзий централни а республикански а комитетта, шерра, предприятий организацеи кулгалхоша хьалха латта опыт шерра планагIа дIайоаржаелга Іалашде. Из болх социалистически яхь вIаштIехьъяккхара лоархIамегIа дола декхар лархIа.

СССР ВДНХ-ас министерствашцеи ведомствашцеи цхьана вIашагIйолла дикагIа болча эггара чIоагIагIа яьржа професеш йолча болхлойи къахьегама коллективайи хьалха латта, халкъбоахаме боккха лоархIам бола опыт Іомаяраи дIайоаржаяраи йола ерригсоюзни школа СССР Министрий Советерча телевиденеи радиовещанеи Пачхьалкхен комитетаца цхьана вIаштIехьдаккха из опыт централни а моттигерча а телевиденеи радиой гIолла шерра дIайовзийтилга.

СССР Министрий Советерча кинематографе Пачхьалкхен комитето министерствашцеи ведомствашцеи цхьана Іалашде къахьегамеи производстваи хьалха латта опыт гойташ дола кинофильмаш хьаделгеи шерра дIахьокхилгеи.

9. Министерстваша, ведомстваша, профсоюзий ЦК-аша, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахама кулгалхоша тоае социалистически яхьа итогаш яра практика. Яхье котбаьннараш белгалбахарга хьежжа боагIаш бола мах бе юкъера хьокхамаш долча, хIаьта иштта тIехьаюсаш йолча коллективайи болхлойи балха а. увтта а еш чакхъяха балха новкъарле еш дола бахьанаш дIадахара йола мероприятеш.

Яхье дакъа лоацаш барий моральни материальни стимулировани дIахо эргаяьккха тоаяра йола мероприятеш тIаэца, айхагIа ювза из къахьегаме юххера а хьахулаш долчарца, производства эффективноста хьокхамашца, балха лакхача дикалца. ДикагIа пайда эца социалистически яхье котбаьннарий стимул хилийтара йолча материальни совгIата фондахи йолаш йолча премей системахи, юкъе кхувла хьалха латтараштa совгIаташ телара кхыйола формаш.

10. Централни моттигерчеи газетий, журналий, радио, телевидене редакцеша кIоаргга дIахьокха социалистически яхьа практика, шерра дIайовзийта хьалха латтача коллективай, производства новаторий, коммунистически къахьегама ударникий балха опыт.

ДIахо арахеца централни моттигерчеи газетий социалистически яхьа лелами цунах хьахулаш дари дIахьокхаш йола лаьрхIа оагIош. Радио- телепрограммашта хан-ханнахьа юкъе кхувла «Социалистически яхьа дневник».

СССР Министрий Совета издательствай, полиграфе, книжни торговле гIулакхашта йолча Пачхьалкхен комитето, политиздато, профиздато, «Плакат», «Молодая гвардия» яхача издательстваша, СССР Министрий Совета телевиденеи радиовещанеи Пачхьалкхен комитето, СССР Министрий Совета кинематографе Пачхьалкхен комитето хIанзарча этапе социалистически яхьа де лерхIар, чулоацам, белгалонаш, лоархIаме дола социально-экономически декхараш кхоачашдеча хьалха латтарий опыт кIоаргга хьахьокхаш дола литература, документальни художественни фильмаш, гойтара агитаце средстваш арахецилга оттаде.

Болх беш йолча хIара моттиге резерваш гучаяхеи встречни планаш экономически ларда тIа дIаниийсъеи, хьалха латта опыт, Іилманеи техникане карагIдаьннар карагIдерзаде, яхь лелаерашта новкъостал дара шерра пайда эца экономически дешара системах.

11. СССР Іилмай Академе, ВЦСПС, СССР Министрий Совета къахьегамеи социальни дешашта йолча Пачхьалкхен комитето, СССР лакхехьарчеи юкъерча специальни дешара Министерствос, кхыча министерствашеи ведомствашеи дIахо теори кийчъяраи социалистически яхьа практика вIашагIтохараи де доагIар де, тохкамаш дика дараи яхьах, коммунистически хьисапе къахьегара боламах дукхагIа пайда эцара йола рекомендацеш дика кийчъяраи къаьстта чIоагIа теркам тIа а бохийташ.

12. Министерстваша, ведомстваша, профсоюзий ЦК-аша парте XXV съездо белгалдаьча экономически социальни политика керттерча лостамашка, КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума решенеех хьадоагIача декхарашка, 1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен пхе шера планагIа белгалъяьча хоадам боллаш йолча заданешка хьежжа вIаштIехьъяха отраслешкарча Ерригсоюзни социалистически яхьа условеш, хIаьта ВЦСПС-еи СССР Министрий Совета къахьегамеи социальни дешашта йолча Пачхьалкхен комитетацеи йийцачул тIехьагIа уж чIоагIъе.

* * *

КПСС Централни Комитет, СССР Министрий Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК чIоаггIа тешаш я болхлошеи колхозхошеи, инженерно-технически Іилмани болхлоша, промышленноста, юрта боахама, гIишлошъяра, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой берригача къахьегамхоша КПСС XXV съезда решенеш вахаре кхоачашъяра, иттлагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра тIехкхоачаши яра кхы а шерагIа дерригхалкъа социалистически яхь йоаржаергхиларах, кердача къахьегама толамашца Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара накъагIоргхиларах, вай мехка коммунистически общество хьалъяра доаггIаш дола дакъа юкъехьоргхиларах.

ПАРТЕ ТІАХЬЕХАМА ЖОП ЛУ

Аз а тха ферма берригача хьайбаш леладераша а чIоагIа деташ гIоздаьнна тIайийцар колхозхошка, совхозий болхлошка, механизаторашка, Іилмахошка, юрта боахама специалисташка, юрта материально - технически хIамаш лоаттаеча промышленноста болхлошка, Советски Союза берригача къахьегамхошка дола КПСС Центральни Комитета письмо.

Цу лоархIамерча документо цIаьккха а тешал ду дIахо юрта боахам дегIабоалабара, советски наьха вахара хьал тоадара Коммунистически парте цахаддаш йоакхо еш хилара.

Тха ферма коллективо толамца 28 декабре кхоачашдаьд иттлагIча пятилетка хьалхарча шера пачхьалкхенга шура йоккхара декхараш. Из толам боаккхача сайна могаш дола дакъа лаьцад аз а. ХIара кхоачача Іаттагара дукха хIама ца эшаш 3400 килограмм шура яьккхай, шера план 1700 килограмм хиннача.

Дукха ха йоацаш тха ферма болхлоша дийцад «Пятилеткана — тха хьинаре къахьегам» аьнна дола Киевски областерча хьайбаш леладераша дIадоладаь патриотически гIулакх, хIаьта иштта Киевски областерча хьайбаш леладерашка КПСС ЦК Генеральни секретара вов. Л. И. Брежнева дахьийта письмо а.

Тха коллективо лаьрхIад иттлагIча пятилетка шоллагIча шера ерригача торонех пайда эцаш кхы а хьинарегIа къахьега, Сийлахь-йоккхача Октябра 60 шу дуза цIей кердача къахьегама толамашца белгалдаккха.

А. КАРТОЕВА,
Малгобекски района «Советский» яхача совхоза доярка, Ленина орден лелаер.

●

Колхозхошка, совхозий болхлошка, механизаторашка, Іилмахошка, юрта боахама специалисташка, юрта материально-технически хIамаш лоаттаеча промышленноста болхлошка, Советски Союза берригача къахьегамхошка долча КПСС Центральни Комитета письмос пятилетка а, цун шоллагIча шера а декхараш тIехкхоачашдара цIаьккха а тхоай торонашкеи кхоачамашкеи хьажийтар тхо.

Из Іалашдар духьа совхоза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша керттера терко социалистически яхь шерагIа йоаржаяра тIаухийтаргья. Цу даькъе де дезараш хоадам болаш белгалдаьхад «Производства эффективности балха дикали лакхъяр, иттлагIча пятилетка заданеш толамца кхоачашъяр духьа Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаярах» яхача КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК сопам тIа.

Цу лоархIамеча документаша дIадехараш ларде а лувцаш, хIанз тха хIара болхло шийна къаьстта дола декхараш тIаэцаш, 15 февраль тIаотталехьа ерриг техника кийчъяь яккха, 400 тонн биотопливо теплично-парникови боахаме дIанийсъярца 10 миллион рассада кхеделга Іалашде гIерташ чуйнна къахьегаш ба укх деношка.

М. ПИЛИПЕНКО,
Грозненски района «Аргунский» совхоза рабочкома председатель.

●

Производства эффективность лакхъяри болх дикагIа бари духьа, иттлагIча пятилетка заданеш-толаме кхоачашъяр духьа лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехья КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК баь сопам чIоагIа уйлаш тIаяхийта Іомабеш ба Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода цехий, участкай, смений, бригадий болхлоша. Цу лоархIамерча документо хьалхашка оттаду декхараш, цунца дувзаденна цо дIадехараш бокъонца болхлой кхета а беш дIадовзийташ ба агитатораш, партийни организацей кулгалхой.

Цу сопам тIа дувнаш дар чIоагIа раьза хинна тIаьийцар литейни цеха болхлоша. ДIадахача шера товарни продукци арахецара пачхьалкхен план 28 декабре 101 процент кхоачашйир цар. Кооперированни поставкаш яра шера план 18 декабре кхоачашйир цеха коллективо. Планал совгIа яь кооперированни поставкаш итт тонн хилар. Иштта къахьийгача цеха коллективо дIадахача шера халданза кхычунга ца кхоачийташ лелайир завода карара кара тела ЩIе байракх. Хьамсарча партеи правительстваи лоархIамерча документа жоп а луш, шоай торонашка а хьежа керда декхараш тIайду болхлоша, пятилетка шоллагIача шера тIа-тIа шоай къахьегама толамаш тоадеш лерхI цар.

СУРТА ТIА: литейни цеха партийни организаце секретара заместитель И. Доронин сменера болхлошта бошаш ва КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК сопам.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПРОИЗВОДСТВАНА ЛОСТАМ ТЕЛ ПАРТКОМО

КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума решенеша дегаш ураоттадарца къахьегамен политически доккхий толамаш дахара ший низ тIаберзабаьб Грозненски бурув тохара балхий управлене коллективо. Юкъарча производства эффективность лакхъяра, балха дикал тоаяра парте хьалхашка оттадаь декхараш цхьанне санна массане а къоабалдеш хьаллаьцар мехкдаьтта лохараша.

Нислагiйа пятилетка хьалхара шу долалушше а шерра социалистически яхь а йоаржаяь тIатеIIа къахьега йолаелар тха управлене чуйоагIа ерриге къахьегама коллективаш. Ма-хулла кiезигагIа рузкъа дIа а дохийташ, балха ханах, бурув тохара оборудованех, материалех, химически реагентех пайда эцарах латт тха декхараш.

Производство дегIаяраи, цуи эффективность лакхъяларан йола иттлагIча пятилетка зададеш толамца кхоачашъяра къахьегамхой коллективаш тIаерзаяра дешай цахаддаш йоакхо ю тха партийни организаце. Иштта производствана партийни кулгалделга пайдане хургдолча боарамагIа леладу цехови партийни организацеша а.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера план 19 ноябре кхоачашйир тха коллективо. Соахка 10 бетта лакха дебит йола 8 скважина «Старогрознефть», «Горскнефть», мехкдаьттен гази йоаккхача управленешка болх бе дIаелар тха бурув тохараша. Ханал хьалха кхоачашйир мехкдаьтта доалла моттигаш хьалахара паччахьалкхен план а. Тоалаь технико-экономически хьокхамаш; 1.021 эзар сом пайда баьб, планах 2,74 мара йоалача 8,0 процент хилар рентабельность. Уж толамаш доахача лоархIаме дакъа кхоач социалистически яхьага.

Парте XXV съезда решенеши КПСС ЦК «Социалистически яхьа кулгалделга дIахо тоадарах» бола соцами кхоачаш а беш хьинаре болх бу партийни, профсоюзни организацеша, управлене администраце.

Къахьегамхошта кхетам баларал, уж толамаш дахара тIаберзабарал совгIа производство дегIаяра даькъе кердадараш балха юкъекхахьарах а латт мехкдаьтта лохарий къахьегама къовсам. Духхьал продукце духхала ерзаяь ца Iеш дикала хьоккамашта, производства эффективности къахьегама овсарлеи лакхъяра, продукцега дIадодар материальни ресурсаша кхояра, бурув тохареи вышкомонтажниин балхаш дика хилийтара а тIадерзадаь да цар творчески денал. Цу тайппара къахьегама коллективаш производства керттера декхараш кхоачашдара тIаерзаеш я тха социалистически яхь. «ХIара балха денна — дикала Знак». яха тIахьехам массанахьа дIабоаржабеш я яхь леларий девиз.

Цахаддаш Iилманен техникан карагIдаьннараш, дикагIйола опыт хьаIомаярцеи производствана юкъекхахьарцеи хоадам болла технически прогрессаца дувзаденна хувцамаш дара къахьегама коллективаш оарнагIьяхара хадданза организаторски кхетамеи болх беш я партийни комитет, цехови партийни организацеш. Производства эффективность лакхъяра, Iилма-технически прогресс сихъяра гIулакхашца бувзабенна бола цехови партийни организацей болх тоабара дешаш каст-каста дуви парткома заседанешка, партийна, боахама, профсоюза, комсомола активай совещанешка.

Масала, дIададахача шера парткомо дийцар керда техникеи технологии производствана юкъеяхьарахи из болх тоабара де дезарехи № 1 йолча районни инженерно-технически служба, производственни обслуживане база партийни бюроша яьча отчеташка. Иштта партийкобоахама собране, профсоюзни активе дийшад КПСС XXV съезда хьалхашка оттадаьча декхарашка хьежжа дола изобретенийи рационализаторски балхехи уж тоадара де дезарехи дола дош, кхыдола гIулакхаш.

Бурув тохараи вышкаш хьалъяраи производствана хьалхашка латта Iилма-технически прогресса практически гIулакхаш дикагIа кхоачашдара цехови партийни, профсоюзни организацештеи боахамий активаштеи доккха новкъостал дир цу дешай хьакъехьа тIайийача сонамаша, рекомендацеша. 50 эзар сом гаргга пайда хилар соахка 10 бетта производствана юкъейихьача 35 рационализаторски предложенех.

Цу балхашка дизза дакъа лаьцар централни инженерно-технически служба начальника А. М. Заринске, слесараша Н. В. Урусова, М. П. Подобреева, буровой начальника В. А. Дядюченкос, воккхагIйолча геолога Ю. Н. Елизарова, производственни гIулакх дара база начальника заместитела В. И. Казурас, бурув деттараша В. В. Зеленцова, Н. А. Афанасьева, дуккха кхыбараша.

Оаха пайда эцаш я производства эффективностя Iилма-технически прогресси лакхъяра дешаех йола конференцеш. Дуккха специалисташи болхлойи юкъе а озаш кийчъяьй кхоачамбоацараш дIададахара, производства торонех дикагIа пайда эцара тIаерзаяь йола рекомендацеш. Масала, КПСС XXV съезда хьалхашка оттадаьча декхарашка хьежжа дика чакхъяьлар «Технически прогресси техникаx пайда эцар», иштта «Технически прогресси производства эффективности» яхача темаех йола конференцеш.

Iилма-практически конференцей рекомендацеш ший заседане ювц, тIаккха цу гIулакхашца ювзаенна йола ерригя мероприятеш кхоачаш хилийтаца тIахьожам лоаттабу партийни комитето.

Оаха лерттIа йоакхо еш да кулгалхой, инженерно-технически болхлой, мугIарерча къахьегамхой технически знанеши балха квалификаци лакхъяра гIулакхаш. Соахка курсашкеи школашкеи кийчъаьб 200 совгIа лаккара квалификаци йола болхло Грозненски мехкдаьтта институтеи «Грознефть» объединене комбината курсашкен. Шоай балха говзал лакхъеш хилар кулгалхоех, инженернотехнически болхлоех вола 11 саг. Цул совгIа, дуккха мугIарера къахьегамхойи ИТР-а болхлойи дешаш хиннаб къахьегама дикагIйолча метода школашка.

Кадрашта экономически дешар хьехара йоккха уйла тIайохийт партийни организаце. Экономически дешар дешаш 300 гаргга кулгалхой, инженерно-технически болхлой, мугIарера къахьегамхой ба тха боахаме. Цу дешара керттердар КПСС XXV съезда решенеша хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара йола Iилман знанеши практически хьахиннараш довзийтилга да.

Лоацца аьлча, экономически знанеш йовзийташ хьалхашкахьа цхьа гIа баьккхаб. Цхьабакъда, карагIдаьннарох кхоачам беш-м дац тхо. Парте XXV съездои КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленумои дIадехдIахо экономически знаней чулоацам дикагIа дIабовзийтилга, производствера дешар тоаделга. Цу гIулакха управленеи цунна чуйоагIача предприятейи боахамий гIулакхаш теореца дувзаш хилийта безам ба тха, хан-ханнахьа практически занятеш я еш.

КПСС XXV съезда решенеша дIадехарашка хьежжа бурув тохареи вышкашта монтаж яреи балхашта кулгалдара система дIахо дегIайоалаяра партийни профсоюзни комитеташ администрацеца цхьана къахьегаш я.

Оаха еллай мехкдаьтта лохарий балхаш геттара дика хилара йола технически лард. Цу даькъе керттера лоархIам беш я наьха творчески инициатива. ВIаштIехьдаьхад уж балхаш деш бола мугIарера болхлой, инженерно-технически болхлой материальни а моральни а белгалбоахаргбола гIулакхаш.

Творчески къахьегалга хиланза даргдоаца хIама лоархIаш итташ мугIарера болхлой, инженерно-технически болхлой ба тха управлене. Царех ба: буровой начальникаш У. З. Шидиев, Ш. У. Тарамов, К. Д. Гадаев, бурувдеттараш А. Магомадов, Д. И. Сайхаев, электромонтераш Н. А. Лесков, В. И. Евтушенко, кхыбараш.

Технически производственни гIулакхаш дарца дувзаденна мехкдаьтта лохарацца кхетама болх бара дешаш кхоачашдеш идеологически кадраш хьахоржилгеи дIанийсъелгеи дика вIаштIехьдаьккхад партийни комитето. Масала, 96 процент идеологически балха болча цехови партийни организацей секретарий заместителаш лаккереи юкъереи образовани йолаш ба. Царех 98 процент пропагандисташ, 94 — докладчикаш, 89 — агитатораш политинформатораши.

Мехкдаьтта лохараште идейни кхетам баларан уж КПСС XXV съезда решенеш толамца кхоачашъяра тIаберзабаран партийни организаце боккъончна бола гIончаш а хинна дIаэттаб идеологически болхлой. Къахьегама коллективай доакъашхой коммунизм хьалъеча шоашкара дика гIулакхаш гойташ хургболаш хьалхехабара кхы дуккха а балха формаши методаши я партийни организаце пайда ийбеш. Из болх дикка тоабарах доккха беркат даьннад производствана.

Соахка хьалхарчеи шоллагIчеи кварталашка социалистически яхьа итогаш еш парте Грозненски горкомеи горисполкомеи карара кара тела ЦIе байракх елар тха управленена. ХIаьта кхоалагIча квартале а Сийлен грамота яларца, республиканскй сийлен Доска тIа яккхарца белгалйоаккхаш республике шоллагIен, иштта мехка бурув тохара предприятешта юкъе йоаржаяьча яхье ахчан премилуш кхоалагIен моттигаш яьхар тха коллективо.

Тха управлене мехкдаьтта лохараштa кхетама балха йоккха школа я. хинна дIаэттай массаза болх беш йола производственни совещанешi экономически конференцеши. Боахама дукхагIа эшараш массане цхьана уйла а еш хьалахеи производство дегIаяр, эффективность лакхъяр, бурув тохилга а вышкашта монтаж елга а тоадар санна долча керттерча дешашта коммунисташ, берригa болхлой тIаберзабеи вIаштIехьдоалийт цар. Цудухьа соахка дика хилар технико-экономически хьокхамаш.

Цхьабакъда, цунах кхоачам а баь Iоховшарглац тхо. Парте XXV съездеи КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленумеи решенеша хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачаш а деш, укх юбилейни шера кхы а дикагIа къахьегаргда Грозненски бурув тохара балхий управлене коммунисташа, берригача къахьегамхоша.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
Грозненски бурув тохара управлене партийни комитета секретарь.

Итт класс йисте а яьккха Октябрьски консервии заводе Садаева Хьади балха ена цхьа шу мара дизадац. ХIанз консервщика болх дика Iомабаь хьинаре къахьегаш я из. Цхьаккха тайпа брак нийсъялийтац цо балха тIа ший бехкагIа. ХIара сменагIа нормаш 120 — 125 процент кхоачашъеш, хадданза социалистически яхье хьалхалатташ хьайоагIа из.

СУРТА ТIА: консервщица Х. Садаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХIара балха денна — дикала Знак

ЛИЙРХIАР ДИЗЗА КХОАЧАШДАЬД

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа къа а хьегаш шерра социалистически яхь йоаржаяьча Грозненски ремонтно-механически завода болхлоша хIара дийнахьа хIана кхахьац аьнна производствана юкъекхухь болх тоабара тIадерзадаь кердадараш. Участка е цеха болхлоша тIагIерттта къовсам лоаттабу алапех нийса пайда эцийтара, къахьегама овсарле лакхъяра, кхерамзлен техника нийса лелаяра, арахецача продукцега дIабода мах лохбара, рационализаторийи изобретателийи болх кхетамца вIаштIехьбаккхара, производства культура лакхъяра, кхыдараш дара. Уж дерригa дешаш цхьатарра бехктокхаме а хеташ кхоачашдеча болхлоша толамца кхоачашъю паччахьалкхен плани тIайнйца социалистически декхараши, ритмично арахец тайп-тайпара продукци. Химикий инициативагIа къахьега болабелча денз нийслуш дац укхаза къахьегамеи производственнии дисциплина телхаелга.

Лакхе хьоахадаь керттера производственни хьокхамаш кхоачашдаьча участка е цеха коллективана 50 балл а луш, хьожаю завода карара кара тела ЦIе байракхи хIара сага дIалаьрхIача цхьацца сом кхоачаш ахчан премеши. ХIаьта гIона йолча цехех е участкех социалистически яхье котъяьннар лоархI укхаза 30 балл яьккха коллектив. Цуина а лу предприяте карара кара тела ЦIе байракхи ахчан премии.

Химикий инициативагIа къахьегаш болча завода болхлоех хIаране ше-ший социалистически декхараш тIа а ийца уж толамца кхоачашдара шерра яхь йоаржаяьй. Цу яхье даьхача къахьегама толамий денна итогаш ю. уж цхьан ханна дIаязъю социалистически яхьа экрана тIеи хIара болхлочунгарча лицевой счета тIеи. Лицевой счета тIарча даннеех хов бутт чакхбаьлча «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа яьржача социалистически яхье хьалхалатташ вар малав.

ДIададахача пятилетка хьалхарча шера завода керттерча цехаштеи участкаштеи юкъе хадданза хьалхалатташ чакхъяьлар мехкдаьтта оборудованена ремонт еча коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча участка коллектив. ХIаьта гIона йолча цехашта, участкашта юкъе хадданза шийга хьалхле йолаш хьаера инструментальни участка коллектив. Шинна а коллективо ханал дуккха хьалха кхоачашйир иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план.

Химикий инициатива производствана юкъейоалаяр чIоагIа пайдане гIулакх хиларах дуви дуккхача болхлоша.

— Хьалха дIаяхача хача мамогга дукхагIеи дикагIеи продукци арахеца гIерташ хулар хIаравар, хIаране уйла тIаерзаяь яр ший балха тIа аьттув балийтара, — йоах заводе эггара дикагIа лоархIаш волча токара Багашев Увайса. ХIанз кхыча бесса да из гIулакх, яхаш дувц цо дIахо. Духхьала ший балха тIа кийларах кхоачамбац цхьанне а, лала латтача новкъоста болх тоабара а шийгара доагIар ду цо. ХIана аьлча, иштта къахьегаш ца хилча ерригача цеха е участка коллективо толам боаккхилга а мичад. Цудухьа хIара къахьегамхочо ший новкъостагара хьадех тIа-тIа болх тоабелга, ший коллективах дог лазаш хулга.

— Химикий инициатива балха юкъейоалаялца йолча хана сменаш хувцалуча хана е гIаьле озаш балха дукха минуташ зехьа йоайора, производства культура, общественни болх, рационализаторийи изобретателийи болх дукха теркал бацар, — йоах слесарий бригадира Голзеевич Владимира. ХIанз керттерча производственни хьокхамашта нийса а лоархIаш чIоагIа теркалдеш да уж хьокхамаш а.

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа яхье баьннача болхлоех дуккхабараш ба шоаш пятилеткагIа тIаийца социалистически декхараш тIехкхоачашдеш. Цар цIераш йоахача хана предприяте кулгалхоша эггара хьалхарчарца цIи йоаккх ший балхах тIехдика кхеташ волча токара, коммунистически къахьегама ударника Багашев Увайса. Пхе шера задани шин шера кхоачашъе социалистически декхараш тIайцадар по. Уж декхараш тIехкхоачашдергхилар хьахьекхад цо пятилетка хьалхарча шера кхаь шера задани кхоачашъяро. ДIадахача шера пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачаш а еш, иштта хьинаре къахьийгар токара Дарсигов Iисакхий Махьмада. ХIаьта токара Андреев Леонид Даниловича дIадахача шера задани 6,3 бетта кхоачашйир. хIара сменагIа нормаш юкъера лаьрхIача 190 процент кхоачаш а еш.

Бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхалатташ я Годзеевич Владимир керте латта слесарий бригада. ХIанз пятилетка кхоалагIча шера календарагIа къахьегаш я из. ДIададахача шера план ханал дуккха хьалха кхоачаш а яь укх шера шоллагIча ах шера чотах продукци кийчъеш я Панченко Владимир Ивановича, Грачев Иван Филипповича кулгалду слесарий бригадаш. Уж санна башха-дика къахьегама толамаш доаха бригадаш, тайптайпарча профессеех бола болхлой кхы дуккха ба заводе.

Цудухьа предприяте коллектива толамца кхоачашн тIехкхоачашн даьд дIадахача шера тIайийца хинна социалистически декхараши паччахьалкхен плани. Шера тIайийцача социалистически декхарех планал совгIа маьхала яккха езаш хинна продукций 50 эзар сома маьха йолча, по шера заданел совгIа маьхала яьккхай 56 эзар сом мах бола продукци. Шера заданел совгIа арахеца дезаш дар 6 эзар сома маьха культурно-бытови гIулакхаштеи коа-картеи эша товараш. хIаьта духхьала 11 бетта планал совгIа арахийца уж товараш 8 эзар сома маьха хилар. Къахьегама овсарле ши процент лакх а еш, тIехкхоачашдаьд завода болхлоша из лакхъяра тIайнйца хинна декхараш. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах производствана кходе дезаш хиннар пхи эзар сом долча, кходаьд 45 эзар сом. Заданел совгIа продукци маьхала яккхарах, бедал, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхоярах паччахьалкхенна планал совгIа 80 эзар сом пайда баьб цар.

Уж толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцад завода рационализатораша а. Цар кийч а яь производствана юкъейихьача рационализаторски предложенеша шера паччахьалкхенна беш бола пайда 33 эзар гаргга сом да. ДикагIболча рационализаторех лоархIаш ба слесарь Логачев Петр Павлович, токарь Багашев Увайс, электромонтер Марковский Владимир Генрихович, кхыбараш. Веррига а цу балха тIа хьинаре дакъа лоацаш 60 гаргга рационализатор ва пига.

ДIададахача шера даьха къахьегама толамаш кхы тIа а тоадеш дIадоладаьд завода болхлоша пятилетка шоллагIа шу.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума УКАЗ

1974 шера 18 январе арадаьнна СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ ларде а лаьца, дуккхача шерашка хьаьнала къахьегарахи къахьегаме карагIдаьннараш белгалдоахаши СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

(ДIахододар. Дулалур № 5 йолча «Сердало» газета тIа).

Ленински райисполкоме гIолла:

Маркосов Александр Артемовича — райсобеса заведующи хинначоа.

Смирнова Софья Анатольевнана — Ленински ВТЭК председатела.

«Грознефтегеофизика» треста геофизически ремонтно-комплектовочни конторе гIолла:

Юрченко Павел Алексеевича — участка инженера.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

«Севкавнипинефть» мехкдаьтта промышленноста Къилбаседа-Кавказски Iилма-тохкамен проектни институте гIолла:

Голев Александр Яковлевича — шофера.

Горячевская Раиса Михайловнана — йоаккхагIйолча инспектора.

Соленова Раиса Максимовнана — машинисткана.

БIаргашдаьннарий Ерригроссийски общества (ВОС) Грозненски учебно-производственни предприяте гIолла:

Долов Егор Еремеевича — токара-ремонтника.

Къорача бераштa йолча школе-интернате гIолла:

Андрианова Елена Григорьевнана — болхлочоа.

Каприлова Ананда Хосровнана — хьехархочоа.

«Грозгипросельхозстрой» Грозненски паччахьалкхен проектни институте гIолла:

Аксенова Антонина Ильиничнана — хозчаста группа кулгалхочоа.

Мехкдаьттапромышленноста министерства Къилбаседа-Кавказски паччахьалкхен Iилма-тохкамен проектни институте гIолла:

Разуваев Иван Ивановича — воаккхагIволча мастера.

№ 3 йолча сайрийнарча (сменни) юкъерча школе гIолла:

Клещев Николай Михайловича — хьехархочоа.

Попелышко Константин Георгиевича — школа директора.

№ 5 йолча городской больнице гIолла г. Грозный:

Бабаянц Федрон Саркисовнана — медицински сестрана.

Долуханян Зарвард Михайловнана — йоаккхагIйолча медицински сестрана.

Еременко Евгения Матвеевнана — лора.

Замграева Лидия Александровнана — лаборанта.

Картухова Анна Васильевнана — лора.

Казицкая Янина Иустиновнана — фельдшера.

Касьянова Александра Сергеевнана — цергий лора.

Клемперт Нозми Абрамовнана — лора.

Лапуховская Зинаида Петровнана — лаборанта.

Мышкина Надежда Михайловнана — медицински сестрана.

Никулина Нинель Дмитриевнана — лора.

Осипова Анна Дмитриевнана — санитаркана.

Павлова Анна Ивановнана — медицински сестрана.

Петровская Людмила Степановнана — лаборанта.

Парубчишина Галина Николаевнана — лора.

Шитова Дарья Федоровнана — санитаркана.

Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене гIолла:

Андреева Полина Максимовнана — Грозне станце № 2 йолча детдома директора.

Невинский Александр Степановича — шофера.

Кротова Мария Васильевнана — болхлочоа.

Сергеев Иван Федоровича — диспетчера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
29 декабрь, 1976 шу.

КРАСНОЯРСКИ КРАЙ. Дунен тIа йоккхагIъярех йола Саяно-Шушински ГЭС хьалъераша керда шу хьатIакхоачаш чIоагтIа хьинар айдаь къахьийгар. 6 миллиони 400 эзари киловатт проектни мощность йолча Енисей тIа хьалъеча гидрогиганто маьха ейгача электроэнергеца Iалашъергья Саянски территориально-производственни комплекса предприятеш.

«Красноярскгэсстрой» коллективо дош деннад хьалхара агрегат 1978 шера къалъяь яьккха.

СУРТА ТIА: гIишлошъеча дикагIъярех йола Мащенко Михаила плотникий-бетонщикий бригада.

Ю. БАРМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ИСПАНЕ СОВЕТСКИ ТРАКТОРАШ ИЙЮ

«Трактороэкспорт» яхача Ерригсоюзни объединене председатела Василий Мышковеи «Агрукоса» яхача испански фирма директора Франсиско Буэноси Испане советски тракотраш дIайохьийтаргйолаш кердача контракта кулгаш яздаьд. Цу контрактагIа Советски Союзо 1977 шера МТЗ-50/52 Супер, МТЗ-80/82 Супер, К-700А, Т-150К, Т-40 Супер яхача тайпагIа йола эзар машин дIайохьийтаргья Испане. Уж шозза дукхагIа я СССР-а Испанега 1976 шера ехачул.

Хьалхара советски трактораш Испане кхаш тIа араяьлар 1970 шера. «Агрукоса» яхача фирмас мештай хьожаргйолаш «Беларусь» яхача маркагIа йола машинаш нийцача хана. Кхо шу кхы даьлча «Трактороэкспорто» и фирмаца испански рынке советски тракторaш, юртбовхамеи наькъа-гIишлони машинаш йохкара вIашн цхьана гIулакхаш леладара соглашенена кулгаш яздир.

ХIанз Испане кхаш тIа 1500 хиллал советски трактор я.

— Уж я Испане Iалама хьалашкеи цун юрта боахама дIадехарашкеи хьежжа тешамеи чIоагIеи машинаш, — аьлар Франсиско Буэнос АПН корреспондентага.

Сергей ПОЛЯКОВ.
АПН корреспондент.

ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРАХ БОАЛА ПАЙДА

Атомни ядраи элементарни частийцай физика санна долча Iилма даькъе фундаментальни тохкамаш дара эш керда яьнна эггара толашагIа йола оборудовани — заряженни частицай ускорителаш, экспериментальни реактораш, автоматикаца, телемеханикаца, электронно-вычислительни машинашца кийчъяь массе тайппара установкаш... ХIанзара физически эксперимент белггала индустриальни хиннеи Iилман лабораторештa — йоккхийча заводашта тара лестаи дIаэттай. Балха сеансо дукхагIа йолча хана кIираш доах, Iилман даннеш гулъеш — цаI — шиъ шу, хьакхаьча экспериментальни материал къовстаеш кхы а дукхагIа ха йоакх.

Ядерни физика даькъе деш дола тохкамаш дукхагIа йолча хана цхьан паччахьалкхен дIадахийта низ а кхоачаргбоацаш, селлара дукха ахча доаде дезаш хиларца дувзаденна да. Духхьал цу гIулакхо дагайохийтар ший хана дуккхача мехкий низаш вIашагIтохара, социалистически интеграце принципаш тIа массане а юкъара Iилман институт хьаяра идея. 20 шу хьалхагIа йиллар цу тайпара институт — Москвана юххерча Дубнера ядерни тохкамий ВIашагIтеха институт (ОИЯИ). Ший гIулакхаш дIадоладаьча хьалхарча шеррашке а институт геттара дика лоархIайир юххьанцарча этапа декхарех, цу хаине а хьагучадаьккхар кIезагача лоархIаме доаца интеграце кхы цхьаькка а цхьа гIулакх — массанахьа а цхьатарра йола тематика кийчъе ца езаш мукъаяьхар социалистически мехкашкара цхьатарра йола къамий институташ, хIаьта цу гIулакхо наьха санна кходир халкъий ахча а иштта Iилмахой къахьегам а.

Тахакара ОИЯИ — дунен тIа эггара йоккхагIчарех йолча дунен халкъашта юкъерча Iилман центрех цаI, ядерни Iилман техникан даькъе социалистически мехкий эггара лоархIамегIара институт. Микромира, ядерни электроника лоархIамегIарча проблемаш тIа, экспериментальни установкаши прибораши хьаяра, керда методикаш кийчъяра советски Iилмахошца цхьана ОИЯИ лабораторешка къахьегаш ба Болгаререй Венгререй, Вьетнамера а ГДР-ера а, КНДР-ерей Куберей, Монголера а Полыпера а, Румынерей Чехословакерей 400 совгIа физикаш, инженераш, техникаш. Институтa Iилман потенциал тоъал йоккха я: 15 академики Iилмай академей членаш-корреспонденташи, 90 доктор, 380 кандидат. ОИЯИ Iилмахоша яьй 18 йоккха открытии 500 изобретении. Белггала аьлча, Дубне вIашагIа хеттай дуккха керда химически элементаш, хьайийллай керда частицаш, хьахилийтай 100 совгIа изотоп, хьаьй шоай тайпара экспериментальни установкаш.

Мишта доах институто толамаш? Эггара хьалха ОИЯИ дакъа лоацача дерригача мехкий Iилмахоша айхха цхьана гIулакхаш леладарах, опыт дIа-хьа ийярах, вIаши новкъостал ларах. 80 процент гаргга Iилма-тохкама балхаш (170 гаргга тема йолаш) дакъа лоацача мехкий тохкама институташца бувзам а болаш кхоачашду институто.

Iилман тохкамаш деча мишта лелаю интеграци? Масала, Дубне ускорителаш тIа еча эксперименташа энергеш бе-бе а йолаш микромира частицай вIаши юкъерча бувзамий бIаьш эзараш, цкъаза миллионаш а сурташ тел. Из Iалаьмате йоккха Iилман материал дакъа лоацача мехкий институташта юкъе дIа-юха екъ. Из къоастаеча юкъагIа физикаша хьагулъю хьакхаьча ерригa даннеш, цхьана кепатеха араяха хIамаши докладашьа кийчъю, цул тIехьагIа уж ювц дунен халкъашта юкъерчеи къамнйи конференцешка.

Масала, 8 социалистически мехкарча 50 совгIча физико дакъа лоац Серпуховерча ускорителa тIа деча тохкамашка. Болгарерча, Вьетнамерча, Румынерча, СССР-ерча, Чехословакерча физикий вокх группо экспериментащ ю Дубнерча синхроциклотрона тIа.

Дубнера сурташца цхьана социалистически мехкий Iилман централшка дIакхухьийт радиоактивни изотопаши облучени яь ядерни фотоэмульсеши. Укх тIеххьарча хана эксперименташ еча юкъарчал доацаш электронно-вычислительни машинех пайда эцаро йиш хилийтай информаци магнитни ленташ тIара кхыча мехкашта дIатела. «Гаьн-гаьнара физикаш» аьнна цIи тиллача цхьана леладеча гIулакхий цу формо дикка сихдаьд ОИЯИ хьалхашка латта декхараш къестаделга, вокх оагIорахьара, цо новкъостал ду институтаца дакъа лоацача мехкашка ядерни физика дегIадоаладара.

ОИЯИ Iилмахоша цхьана леладеча гIулакхаша кIезига дакъа лаьцадац керда экспериментальни установкаш кийчъеча а. Масала, хIанз ОИЯИ ядерни проблемай лаборатор ГДР-ерча лакхача энергей физика Институтацеи кхыча социалистически мехкий Iилман централшцеи цхьана болх бу геттара кердача конструкцех йола экспериментальни камера хьаеча. ОИЯИ нейтронни физика лаборатор хьаеш я низ бола керда импульсни реактор — ИБР-2. Кхетадеш ма-дарра, гIонна йола шоай тайпара служба йоацаш — Варшава юххе уллача Сверкерча ПНР ядерни тохкамий Центро управлени кийчъеш йола лораю система йоацаш. Будапештерча физически тохкамий Центральни института болхлоша дакъа а лоацаш хьалъеш латта вычислительни центр йоацаш, дуккхача кхыча къамий институташа кийчъеш йолча тохкама аппаратура комплекс йоацаш яргьяц из.

Дубнена доккха хIама карагIдаьннад дакъа лоацача мехкашта лакха квалификаци йола Iилман кадраш кийчъяра гIулакха а. ОИЯИ болх беш хьайоагIача шерашка Дубне е шоай даьхене кандидатски докторски диссертацешта защита яьй укхаза йIаьхкача хана болх беш хиннача 250 гаргга физикои инженерои.

Материальни средстваши Iилмахой низаши вIашагIтохар, институтаца дакъа лоацача хIара мехка хьашташа маяххареи церех хIара мехка Iилма дегIадоаладара новкъостал деш дола декхараш къестадар — иштта да ядерни физикаи техникан даькъе лелаеча социалистически интеграце маIани пайдеи.

Вениамин ШВАНЕВ,
ядерни тохкамий ВIашагIтехача института Дунен халкъашта юкъерча отдела начальник. (АПН).

МЕКСИКАЦА ВIАШАГIКХЕТАР

«Планета» яхача издательствас «Мексикански вIашагIкхетараш» яха альбом арахийцад. Цу альбоме ши бIаь совгIа бос бола сурташ гулдаьд.

Текст язъяр ва яздархо Василий Чичков, сурташ даьхад «Турист» яхача журнала корреспондента Анатолий Фирсова.

Альбома оагIонаш тIа портретий сери я: ахархой, городе баха нах, дешархой. ХIара саг ший тайпара хилар дика хьокх цар — из гу цун велавалярах, бIарахьажарах, хьаверзарах. Иштта дале а, из мексиканец хилар белгалвоаккхаш цхьацца юкъара хIама а да цу наьха.

Альбомага хьежача вайна довз мексиканций ший тайпара Iаьдалаш, цу мехка йIаьхий истори, цун дишлургдоаца Iалам, экономика.

Михаил БЕЛЯТ,
АПН корреспондент.

СИХЕИ ТЕШАМЕИ ТОАЕ ТЕХНИКА

РЕПОРТАЖ

БIаьсти кхашка дерглола балхаш агротехнически дика-гIйолча хана дIадоладелгей чакхдоахилген Iаи замалахь юртбоахама техника шин хаи-нахьа тоаярах, кийчъярах тий-ша долга кхета а деш, еррига торонаш оарцагIъяьха тIатеI-Iа къахьегаш ба хIанз Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза механически мастерске болхлой, механизатораш.

Цахаддаш гIар-тата латт хIанз совхоза мехмастерске. Тоадаьчул тIехьагIа уж мел дика тоадаьд тохкаш болх беча тракторий моторашa, еттача жIовнаша, болх беча токарни, слесарни станокаша низткъа мара хьахоэнйтац юкхе латтача шин саго шоайла деш дола къамаьл. Тоае тракторaш дIаоттаяь латтача цеха помещени цхьан юкъа каст-каста сийрдайоах болх беш боахкача электросварщикаша. Де хIама доацаш мукъа цхьаккха саг вац мастерске. Тракторий чархашта, кхыча узлашта машиний лаьтта, хIаьта мукх юача оатхалаштей шузовашти басар хьокхаш, кхыдола балхаш деш ба.

Беза болаш кулг кара хьаба йиш йоацандаь кхан-балкаца айбаь хьа а бена КА-700 марках йолча низ болча трактора мотор тоабеш массехк саг воал, мастерске заведующи Хасанов ШаIранин сол латтачара гаьна боацаш. Царна тIадолх тхо.

Моаршал а хаьтта: Ираз долаш хилба шун болх, — аьлча:

— Ираз долаш хургбар ер-м, нагахьа санна ехачунна метта укхаза дIаоттае запасной оатхал яларе, — аьнна жоп делар болх беш боахкача механизаторех цхьанне.

Из хиннавар цу трактора да, совхоза дикагIвола, механизатор коммунист Демурзаев Iали. Трактор леларa а из тоаяра а говзал дика караерзая саг ва Iали. ХIанз совхозе болх беча къонача механизаторех дукхагIа бараш цо кхебаь а, Iомабаь а ба. Царех цаI ва дукха ха йоацаш Коммунистически парте члений кандидаталла дIайийца къона тракторист Юшаев Мовлет. Ший хьехархочунга санна трактор лелае цхьоалагIча класса бокъонаш я цунга а. ХIаьта лаьтта оахаш, макха боаккхаш, культиваци еш, кхыдола балхаш деш механизатораштa юкъе социалистически яхь яьржача массе хана хьалхарча мугIарашка а хул из.

— Дика, низ болаш я укх маркаx йола тракторaш, — йоах Демурзаев Iале. — Дийнахьа юкъера лаьрхIача пхийтта гектар лаьтта аха кхоаву со укханца. ХIаьта, масала, Т-100 маркаx яр йоацаш, гусенични кхы маркаех йолча тракторашца тIатеIIа къахьийгача а юкъера лаьрхIача 7—8 гектар лаьтта мара оахалац дийнахьа.

Цудухьа юрта боахаме боккха пайда беш я КА-700 маркаx йола тракторaш. Цхьабакъда, укхан мотор бехача из тоабеш «Сельхозтехника» республиканцки объединене цхьаккха а отделени яц. Цудухьа шоай низаца тоаду уж механизаторашa хIара колхозеи совхозеи. Тоаде-м хала дацар уж, ехачунна метта дIаоттае оатхал хилча.

— Запасной оатхалаш йоацаш хало хьег оаха хIара шера, мастерске болча гIирса новкъосталца уж хьае а тишъенначул тIехьагIа меттаоттае а йиш ца хилар бахьан долаш. Масала, подшипникаш. Къе я уж республике. Керда яраш хьае а тишъеннараш реставраци а яь меттаоттае а низ болаш дац тхо. Из бахьан долаш хIана диълагIа ди да еррига узлаши системаши тоаяьчул тIехьагIа дIаоттае подшипникаш йоацаш мастерске ши трактор латта. Уж оатхалаш дIаоттайнча тахан а мастерскера араяха йиш йолаш я тракторaш, — тIатехар Демурзаев Iале аьнначоа Хасанов ШаIране.

Запасной оатхалаш йоацаш иштта хало хьегташе а шоашта хьалхашка латта дехкараш толамца кхоачашдеш хьабоагIа мастерске болхлой, механизатораш.

Иштта, соахка йиълагIчен укх шера хьалхарчен кварталашка бархI-бархI трактор тоае езаш бар мастерске. Цхьабакъла, юртбоахама техника тешамеи дикеи тоайра шерра социалистически яхь йоаржае аьнна тIахьехаш Ивановски, Целиноградски областей, Башкирски АССР механизатораша вай мехка берригача юртбоахама техника тоаерашка даь кхайкарал дувцаш хиннача собране совхоза къахьегамхоша дош делар 10 трактор йиълагIча кварталеи, хIаьта комбайнаш йоацаш, еррига техника 23 февраль тIакхоачашн тове. Денна дош кхоачашдара шерра къовсам боаржабир. ЙиълагIча квартале тоаяь яьккхар 11 трактор.

Из толам баккха карагIдалийтад двигателаш тоаеча Абдулхаджиев Зилауде, электросистемаш — Асхабов Iалаудина, топливни аппаратура тоаеча Мовлаев Бешира, слесара Эльхажиев Мухьмада, вулканизатора Автаев Iабдула, сварщика Тушаев Адлана, аьшка пхьаро Хасанов Iусе хьаьнала беркате беча балхо. Ди дIадахийтац царех хIаране балха нормаш юкъера лаьрхIача 150—160 процент кхоачаш ца еш. Цул совгIа дукха я цар керда хьаю тишъенначул тIехьагIа реставраци а еш меттаоттаю оатхалаш. ХIаьта царех хIаране тоаяь е меттаоттаяь оатхал тешаме а хул.

Тракторaш, комбайнаш, тIехьатосса инвентарь тоаеш ехачарна метта дIатIаувттаеча оатхалех юкъера лаьрхIача 40 процент тха мастерске говзача болхлоша хьаьнн е тишъенначул тIехьагIа реставраци яьн я, — йоах Хасанов ШаIране.

Двигателаш тоаеча цехе да тхо. ДТ-54 маркаx йолча трактора мотор тоабеш воал Абдулхаджиев Зилауди. Цунна юкхе берригa ший теркам тIабахийта, Зилауде дечунга кIирвенна хьежаш, цо аьнначунга ладувгIаш латт зIамига саг Токаев Сулейман.

— Моторaш тоаде Iомавеш ва из Зилауде, — йоах Хасанов ШаIране. — ХIаьта укх цехе санна болх бе кагий нах Iомабу кхыча цехашка а.

Цу гIулакхо хьахьокх къона болхлой Iомабара мастерске кулгалхоша, къаьнача болхлоша йоагIа йоакхо еш хилар.

ХьатIакхаьчар делкъа ха. ДIайха хий чудетта кийчъяьча умывальникашта кIал кулгаш юхь а дила мастерскена юкхе йоаллача столове хIама яа болх механизатораш. ХIаьта цIагIара шоашца кхача бахьаш баьхкараш мастерске лаьрххIа хьакъоастаяьча моттиге хIама яа Iохайшар.

— Раьза дий шо столове шоашта луча кхачана? — хетт аз нахага.

— Тахан фу ӯургда хац, цхьабакъда хIанзалца тхона столове лоаттабаьча кхачан-м геттара раьза дар тхо, — аьнна, массанена хьалхара жоп лу Демурзаев Iале. — ХIаьта раьза хIана хилац тхо чам болаши, маьха дарегIен болаш кхача луш хилча. Делкъийга хIама ярах юкъера лаьрхIача 35 кепиг мара лац оаха, — тIатох цо тIехьара, вела а къежаш.

ХIама а йна юхабаьхкача мастерске цIеча уголоке доминох, шашкех, шахматех ловза Iохайшар механизатораш.

Тоаяь техника мел дика лоаттаю хьажа мастерске коа арадаьлар тхо. ЖагIа а билла тоадаьча мастерске коа нийсса цхьан мугIарагIа дIаоттаяь латт тоаяь комбайнаш. Iай латташ ца талхийтара кIира техай комбайний чархашта. ХIаьта ялат чуэцача хана басар Iодаьннача моттигашта мукх ца яийтар духьа керда басар хьекхад.

— Комбайнаш йоацаш, еррига техника 23 февраль тIакхоачаш тоаергья аьнна социалистически дехкар тIайийца дале а, еррига техника январь бутт чакхбоалаш тоаяь йоаккхаргхиларах шеко яц са. ХIана аьлча, тIехьатосса инвентарь еррига тоаяь баьннаб механизатораш. ХIаьта йиса пхи трактор январь бетта хийцца тоае карагI а даргда мастерске болхлошта, — аьлар Хасанов ШаIране тхо дIакъасташ.

М. ХАМАТХАНОВ,
тха спец. корр.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) «Красноармейский» совхоза мехмастерске моторист З. Абдулхаджиеви цо Iомаву зIамига саг С. Токаеви.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЛАЬТТАН БЕРКАТ АЛСАМДОАККХА НИЗ

Ший аргIан моттиг хьалаьцай 1977 шеро, хIаьта ара шийла яц. Цо аьттув боаккх гуйра тIехьа яхача ханеи Iайн кхоачашде дезаш дола дукхха балхаш сихеи дикеи чакхдахара.

Цу тайпарча лоархIамегIарча балхех цаI — кхашка хий дахийтар, лаьттах тIоадал чуйолийташ хий диллар. ХIанзарча хаоттама хьалашка сихеи дикеи дилла йиш я хий. Бокъонца иштта да а лаьд из «Победа» яхача, Кирова цIерагIча, Шеча Эскара цIерагIча, XIX партсъезда цIерагIча сунженски колхозашеи «Ассинский» совхозои. ГуйранI Iаьи кIаьдача деноех пайда а эцаш цар эшшача боараме нах бахийтар сомий бешамашкеи зяба аьхача кхашкеи хий дилла, хIаьта из болх цар сихха чакх а баьккхар, шоай боахамий план йиззa кхоачаш а еш.

Цхьабакъда масте колхозедаш иштта хьал, гуйран-Iаи замалахьа кхашка хий диллара план кхоачаш ца еш йиcара кхерам болаш я, масала, XX партсъезда цIерагIча колхозе. 1100 гектара тIа дилла дезаш дар лаьттах тIоадал чуйолийтара дулла хий, хIаьта хIанзалца 800 совгIча гектара тIа мара дилладац из. Хий дехкача лаьттай 370 гектара тIа дIайийнача люцернана цу боахаме 120 гектара тIа мара дилладац хий. Кхашкара балхаш йисте а даьнна, техникеи нахи мукъабаьнна боллашехьа а, хий дуллаш массехк саг мара вац. Геттара мела лел сомий бешамашка хий диллара болх.

МоллагIча тайпара дале а, еррига юртбоахама культурай хьувкъам лакхбеш долча хих пайда во эц Ленина цIерагIча, «Путь к коммунизму» яхача колхозий специалисташа.

Сомий бешамий агротехника ювцача къаьнарча учебникаш тIа йоах, шу юккъа мара сом тергбац сомий бешамаша. ХIаьта из иштта ца хилар хьахьекхад «Ассинский» совхоза сомий бешамаш лелаераша. ХIаьта цу гIулакха эггара кертердар хий дехкилга хиннад. «Путь к коммунизму» яхача, XX партсъезда цIерагIча колхозашка сомий бешамашта юкхе гIолла тIех а дувлаш хIара денна Iоух Iалаьмате дукха хий, хIаьта гаьний овлашка кхоачар лоадамбоацаш тIоадал мара яц.

Цхьаболча кулгалхоша йоах, кIоарга боацаш жагIа боаллача лаьтта вIалла дилла а дезац лаьттах тIоадал чуйолийташ дехка хий: тайса удобренеш хиво Iочакх а йоахаш гаьнашка дIакхоачийтаргьяц. «Ассинский» совхоза бригадира хьахьекхад из а иштта дош доацар долга. КIоарга боацаш жагIа боаллача кхашка хий а дехкаш, цо хIара гектара тIара 400 центнер помидорий яьккхай, сомий бешамашка хIанзалца изза лакха хьувкъам кхебаьбац Адуева бригадо мара.

ХIанз колхозашкеи совхозашкеи 1977 шера социалистически дехкараш тIайийдеш латт. ДIадахача шерарчул дукхха а доккхагIа да уж. Ялат, доакъар, шура, баьцадаараш, дулх дуккха а дукхагIа даха аьнна дехкараш тIайийду юрта боахама болхлоша.

Лаьттах тIоадал чуйолийташ хий дехкара аьттув болаш нийсденнад хаоттама хьалаш. Пайда эца беза царех. Кхашка хий диллара план тешшаме кхоачашъе еза. Из дара тIахьех КПСС Центральни Комитета письмо тIа.

А. ЗИМАРИН.

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» ЯХА ОРДЕНАШИ «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» ЯХА МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1944 шера 18 августе арадаьнна СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ ларде а лоацаш СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши лойла:

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

Нийс бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Материнская слава» яха I степена орден:

Шамурзаева Медина Абдул-Кадыровнана — цIен нанна.

Хамхоева Ювсапа Ханифана — цIен нанна.

БархI бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Материнская слава» яха II степена орден:

Гадаборшева Iаьлий Дибханa — милице Ленински отдела хаьхочоа.

Исаева Хамсат Ахметовнана — цIен нанна.

Керимова Аьсет Юсуповнана — цIен нанна.

Худайнатова Нина Лялю-Кызы — № 1 йолча бера ЦIен медицински сестрана.

Угурчиева Исраила Iайшета — цIен нанна.

Эльмурзаева Алимат Махмудовнана — цIен нанна.

ВорхI бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Материнская слава» яха III степена орден:

Арсанукаева Зурана — цIен нанна.

Абатаева Базилат Поцаевнана — «Универсам» яхача тика болхлочоа.

Алиева Умриха Алауддиновнана — № 2 йолча кирпишкаш еча завода болхлочоа.

Галмурзаева Мака Гиласхаевнана — чурча гIулакхий Ленински района отдела охрана отдела хаьхочоа.

Григорашенко Аза Федоровнана — цIен нанна.

Гастемирова Рукъета — цIен нанна.

Плиева Мухтара Дугурхана — цIен нанна.

Талхигова Совдата — № 7 йолча поликлиника санитарканa.

Тепсаева Руман Хатуевнана — цIен нанна.

Юренко Нина Стефановнана — цIен нанна.

Хаджимуратова Хурана — цIен нанна.

Ялх бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Горчханова Зарийна — цIен нанна.

Мурзабекова Султана Хадижата — цIен нанна.

Мархиева Мустабе Залихана — цIен нанна.

Мирзоева Табарак Магомедовнана — Шалински районни потребительски общества продавеца.

Мартиросян Аракся Арсеновнана — цIен нанна.

Ферзаули Аида Абдулаевнана — производственни швейни объединене мотористкана.

Пхи бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Ампукаева Тамара Алауддиновнана — цIен нанна.

Алихаджиева Аймани Махматмерзоевнана — цIен нанна.

Бангаева Шайма Сайдалиевнана — № 1 йолча горбыткомбината болхлочоа.

Бесраева Ольга Ильиничнана — цIен нанна.

Дончарова Лайсана — цIен нанна.

Дудаева Мархина — цIен нанна.

Закаева Айшат Баудиновнана — № 1 йолча автобусни парка болхлочоа.

Марзиева Лабзана Лидайна — «Чечинггазстрой» треста бухгалтера.

Коврнукаева Курбика Даудовнана — № 1 йолча гIишлон-монтажни управлене болхлочоа.

Мастерова Анна Степафовнана — локомотивни депо болхлочоа.

Магомадова Петимат Шахбулатовнана — цIен нанна.

Муртазова Асилия Мусаевнана — № 2 йолча домоуправлене болхлочоа.

Насардинова Зегиват Артакеновнана — цIен нанна.

Солтахмадова Петимат Добиевнана — цIен нанна.

Темирсултанова Келимат Якубовнана — цIен нанна.

Темирсултанова Яхитана — цIен нанна.

Чернышева Азатуш Григорьевнана — 9-ча городской больница лора.

Кациева Къурейша Лейлана — цIен нанна.

Хамхоева Махьмада Хьавайна — чкъаьрий дохкача фирменни тика продавеца.

Хасаева Малика Джамалайловнана — производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Ужахова Мухтара Радимхана — № 1 йолча хлебокомбината болхлочоа.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

Нийс бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Материнская слава» яха I степена орден:

Озиева Азман Магомедовнана — цIен нанна.

Убаева Зулпа Махматхаджиевнана — цIен нанна.

БархI бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Материнская слава» яха II степена орден:

Гашаева Байсат Висхановнана — производственни швейни объединене болхлочоа.

Заурбаева Магажер Юшаевнана — Старопромысловски РОВД болхлочоа.

Инсаева Хадижата — цIен нанна.

Картоева ИбрахIима Халимата — цIен нанна.

Сатуева Мэа Ахметовнана — цIен нанна.

ВорхI бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Материнская слава» яха III степена орден:

Гайтукиева Марьям Михайловнана — цIен нанна.

Какиева Лейлайна — цIен нанна.

Магомадова Зайнап Пугаевнана — цIен нанна.

Мурадова Хадена — инвалидий цIен санитаркана.

Мурадова Фетима Шапиевнана — «Вторгчермет» Нохч-ГIалгIай управлене болхлочоа.

Осмаева Зигуша — цIен нанна.

Ялх бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Астамирова Зейнапа — № 3 йолча хлебозавода болхлочоа.

Ихаева Малика Исмаиловнана — дорожни - эксплуатационни участка болхлочоа.

Сусаева Щука Юнусовнана — «Грознефть» объединене гIишлон-монтажни управлене болхлочоа.

Хашагульгова Султана Совдата — цIен нанна.

Хочукаева Эльбикана — цIен нанна.

Пхи бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Абатаева Табарак Адиевнана — «Старогрознефть» НГДУ ОРС-а болхлочоа.

Абдулмежидова Айман Сулеймановнана — цIен нанна.

Айропетян Грета Айказовнана — главпочтамта болхлочоа.

Белигова Макка Хасановнана — цIен нанна.

Бидаева Салмат Ахмедовнана — цIен нанна.

Джамбиева Дагман Юнусовнана — болхлочоа.

Дудаева Зинаида Магомедовнана — цIен нанна.

Исраилова Дашумана — цIен нанна.

Кедиева Товсари Туликовнана — цIен нанна.

Магомадова Лида Билановнана — цIен нанна.

Харцаева Бацани Исрапиловнана — цIен нанна.

Хельдехороева Заха Халимовнана — цIен нанна.

Яхьяева Тамара Баудиновнана — цIен нанна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

Барт тайна къахьегарца...

«Грозэнерго» Малхбузен электрически сетий коллективо ханал ах бутт хьалха кхоачашйир подстанцештеи электролинештеи капитальни ремонт яра план.

Балха юкъейнхьай «Калаус», «Нестеровская» яха керда подстанцеш. Цар мощность пхиъ меговатт я.

Балха толам баккха энергетикашта карагIдаьннад еррига производственни подразделенеша барт тайна къахьегарах. Коллективашта юкъе хьалхле лелаеш хьабоагIа электрослесарь М. Миронов, электромонтер М. Ченхоев, автослесарь В. Доценко, иштта дуккха кхыбараш.

Малхбузен электрически сетий коллективо дег тIара къоабалдеш тIайийцад КПСС Центральни Комитето мехка къахьегамхошка яздаь юрта боахам дегIакхувларах дола Письмо. Тхоашта доагIачох оаха беррига низ тIабохийтаргба городаи юртаи ма-эшша электроэнерги лоаттаяра.

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара юбилейна сийленца накъадахара Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединенеи Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» заводеи коллективаша боаржабаь болам хьаллацарца дIадоладаьд пятилетка шоллагIа шу Малхбузен электрически сетий коллективо.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор

Наха ду гIулакхаш тоадара

Шерра социалистически яхь йоаржаяь хьинаре къахьийгача Нохч-ГIалгIай республика быта служба болхлоша кхоачаши тIеххкхоачаши яьй 1976 шера керттерча хьокхамий план.

Еррига республика хьанйцача бахача наха даь бытови гIулакхаш 15,7 миллион сома маьха да. Бытови гIулакхаш дара шера план 102 процент кхоачашъяьй.

1975 шераца нийсдича соахка бахача наха даь бытови гIулакхаш 7 процент дукхагIа хиннад. Дика къахьегама толамаш даьхад бахача наха бытови гIулакхаш деча министерства предприятей коллективаша. Шера план цар 103 процент кхоачашъяьй. 1975 шерарчул 12 процент дукхагIа да цар соахка бахача наха даь бытови гIулакхаш. Бахача наха гIулакхаш дара оттаяь планаш кхоачашъяьй коммунальни боахама, соцобеспечене, торговле, доагора промышленноста, культура, моттигерча промышленноста министерстваша, респотребсоюза, кхыча организацей быта службай предприятеша.

Быта служба бахача наха гIулакхаш делга сихагIа дегIаихад юрташка, 1975 шера а даьрел 9 процент дукхагIа бытови гIулакхаш даьд бахача наха, хIаьта бытови гIулакхаш деча министерства предприятеша бахача наха даь бытови гIулакхаш 17 процент дукхагIа хиннад.

Цхьабакъда, бахача наха гIулакхаш дара оттаяь планаш кхоачашъяьяц «Чечинггазстрой» треста, «Грознефть» объединене, «Скотопром» треста, кхы цхьайолча организацей коллективаша.

Юбилейни шу дIа а доладаь быта служба болхлой керда социалистически дехкараш тIайийдеш ба. Уж хетадаь да бахача наха деш дола бытови гIулакхаш дукхагIен дикагIен хилийтара.

Доазол дехьара

МОНОПОЛЕШ—БЕРАШТА ДУХЬАЛА

Боарам боацаш дукха дов бераш Латински Америка мехкашка. Цу социальни бала бахьанех дувц АПН-о цхьадолча даькъе лоац а яь кепатохаши еша могаеши йолча «Гранма» яхача кубински газета статья тIа.

Латински Америка мехкашка хIара шера миллион совгIа бер ла, хIана? Статистически сводкай из гойтача графас хаьдда жоп лу цу хаттара: моцал, лазараш.

Бераш довр массаза а хиннаб моллагIа паччахьалкхе экономически социальни дегIаахара боарама ший тайпара хьокхам. Вай деношка кхы а дегIаухачеи дегIадаьхкачеи капиталистически мехкашта юкъе этта кIоарга шув а хьахьокх цо. IIагахьа санна ВIашагIкхийттача Штаташкеи кхыча малхбузехьарча паччахьалкхенашкеи хIара эзар берах шерра-шера цхьан шерага кхачалехьа 15—25 бер леш дале, Бразиле, Чиле, Гватемале е Гаите ворхIазза лакхагIа ба из хьокхам.

Миштай уж социальни зуламаш хьадувла моттигаш? Моцал хIанай континента белгалагIа йола башхало? Хьаьна лаьтташ, аьттув бола климатически хьелаш ма дий Латински Америка мехкий. Мел эша торонаш я цар тайп-тайпарча юртбоахама культурай лакха хьувкъам кхебаран баха нах мел эшача продукташца Iалашбаран. Цар лаьттан ченаш Iалама ресурсашта йIаьхий я: дунен рынке чIоаггIа хоатташ дола мехкдаьтта, аьшкеи цIастеи руда, сийрда бесаш долеи наггахьа мара ца нийслун металлаш доахк цига.

Керттердар фуд аьлча, уж Iалама ганзаш хьаеллаш дола дIоагIаш континента доазонел гаьнна арахьа дада. Латиноамерикански мехкий къамий рузкъех дуккха доккхагIа дола дакъа дIалаьцад кхыча мехкий монополеша, эггара хьалха американскичар. Монополисташа Латински Америкера дуккха миллионаш пайдаш дIаувзача хана, цу района халкъеш къело, моцало, лазараша дуаш латт. Шоай мехкий Iалама рузкъа дохка а дохкаш, халкъашта эшараш теркаллац ВIашагIкхийттача Штаташа аьнна деш йолча режимаша. Бразили санна долча мехкашка итташ миллионаш бола нах моцало, лазараша кIалбита ба. Континентерча дукхагIа долча мехкашка ма-дарра аьлча вIаштIехьдаькхадац ший ханнахьа медицински гIулакх делга, цхьаккха тайпа профилактически тохкамаш а е принвкаш а яц. Доккха хIама лоархIаш да цамогаш хилча кхыметтел хьал долча сага а госпитале моттиг кхачар е молхаш эцар.

Экономически кхыча мехкий капиталах тийша хилар, монополеша тIалоаттаду Iазап — из да Латински Америкерча социальни саготоний, цу даьнъе бераш сов дукха довра а керттера бахьан. Цу саготонашта кIалхара бовла цхьа никъ мара бац — социально - экономически строй хувцар. Духхьал цу наькъагIа яхай 1959 шераллца тахан дукхагIа долча латиноамерикански мехкашта тIаувттача проблемашта хьалхашка лаьтта Куба. Халкъа Iаьдал латтача шерашка ПаргIатон ГIайрено доккхий толамаш даьхад унахцIено лораяра даькъе, дегIадаьхкача мехкий боарамга кхоачадеш из ай а даь.

Революци ялалехьа довш хиннача кхоаза кIезигагIа дов хIанз республике бераш. ЦIендаь юкъера дIадаьхад тахан эзараш латиноамериканцаш боабеш дола лазараш: полиомиелит, дифтери, дуккха кхыдараш. Из де вIаштIехьдаьннад духхьал капиталистически эксплуатаце система, моцал, лазараш, Iоажал кхухьаш йола система дIаяккхар бахьан долаш.

(«Гранма» — АПН).

Массехк шу да бокъо йоацаш судаш яь Уилмингтонера 10 къона негр американски общественноста дагалатта (Къилбаседера Каролина штат).

1971 шера цу штатерча негритянски къамах болча наха дешара заведенешкарча расови сегрегацена духьал компани йоаржайир. Цкъа иштта собрани йолаш негритянски активисташта тIабеттабалар эгIазбаха корзагIбаьнна расисташ. Царех лоралуш пастор Бенджамин Чейвес керте латта неграш моттигерча киназачу лежкъар. Цу гIулакха юкъе ера полици. Бакъда, расисташ лувцара меттел порядок лоараераша лийцар 10 негр. Царна бокъо йоацаш бехк бир, массанена яьраш цхьана лаьрхIача набахта чубахка 282 шу судаш йир. Б. Чейвеса «эггара чIоагIагIа бехке а ваь» 34 шу суд йир.

Дуккхача митингашкеи демонстрацешкеи общественносто чIоагIагIа дIадех бокъо йоацаш яь суд йохайири бокъонца бехке бараш — расисташ бехктоккхаме оазари.

СУРТА ТIА: «Мукъабовлийта бехк боаца лийцараш» яхача лозунгашца Вашингтона прогрессивни общественносто дувц Б. Чейвесен цун новкъосташеи расови сегрегацена духьал лоаттабеча къовсамах. Аьттехьара вар — Б. Чейвес.

НДН—ТАСС сурт.

Калейдоскоп

БАРКАЛ ХИЛДА СОВЕТСКИ МОРЯКАШГА

Оклендерча Роберт Макинтаергара письмо денад Нови Зеландерча СССР посольствага. Цу тIа цо баркал оал кит яха чкъаьрий доахача «Владивосток» яхача советски кема тIарча морякашта. 1975 шера 9 сентябре Тайжача океана чу бовчара шеи ший кхо новкъости кIалхара ваккхарах.

«Форд хьайнача хана, — яхаш язду Макинтаера, — тха парусни кема чудахар. хIаьта оаха 13 ди даьккхар хийн кхачен боацаш, советски моряхаш тхона оарцагIа бахкалца, хьамча лодка тIа а дагIаш лелаш. Цул тIехьагIа кхо кIыра даькхар оаха йоакхонца уж тхога хьожаш. Цу хана дена оахэ кхетадир, советски моряхаш башха-дика нах, тешаме доттагIий хилар. Шун мехках тхона хьалхагIа ховш хиннар политически маIанагIа капиталистически пропагандо къаьстта хьахоржаш хинна лоацца информаци мара кхы хIама дацар. ХIанз тха тхоай опытах дог тийшад, социалистически общества шоашта йола гIойле лехаш боаца, цIена дог-уйла долаш. кIалвисачоа хьашт долча минуте оарцагIа бовла кийча бола лерттIа нах хьалкхебеш хиларах».

Веллингтон.

С. ЗИМИН,
АПН соб. корр.

ГИАЦИНТАШТА ДУХЬАЛАРА ТIОМ

Хи чура гиацинт, дIатIахьежача вIалла дегаза доацеи кхыметтел безам тIабодаш долеи зиза, португальски хишкара «эггара воккхагIа вола моастагIа ва» аьнна хьакхайкадаьд тахан. Боарам боацаш сиха деба а дебаш, кхаьта «кIувс» а хиле дIаотт аз хи тIа. Прессо оарц доах: Лиссабон уллачара Iодолалуча Тежу яхача хин атагIе хьалъюкъаш латт йоархIо.

Гиацинтацарча къовсама шерра кампани дIайолалуш латт мехка. Къаьстта вIашагIъюххача аварийни бригадел совгIа цунна юкъе дакъа лоацаргда бIуво а. «ТIом бе кийчлуш я» лаьтта оахкаргаш, кемаш, подъемни кранаш. ЙоархI дукхагIа яьржа моттигаш лохаш я тIема-фе низий самолеташ.

Цхьабакъда цхьа дика тIехьа доацаш во дагIац оалаш да. Специалисташта хетачох, зуламеча баьцах дукха йоахк промышленносте пайда эца мегаргболаш йола белкови вещесташ. Эксперименташ е болалуш ба Iилмахой. Гиацинтови белоках пайда эцара идея пайдана йоацаш вIалла а юсаргъяц, нагахьа санна дукха кхачан продукташ ца тоъаш Португали хилар теркалдича. Цхьабакъда, из а вож а доре яхаш лелача юкъа мехкара дуккха хиш геттара хьалдикъара кхерам болаш да аьрдагIа зиза.

В. РЕЗНИЧЕНКО,
АПН соб. корр.

БЕРАШ ЛЕЧКЪАДУ... ЦАР ДАЬША

США хIара шера 25 эзар совгIа бер лочкъаду. Цхьабакъда царех каралоацама хIама яккхар духьа деш вIалла а дац из. Бераш лечкъаду... цар даьша, хIана аьлча царех цхьаннегара — даьгара е нааьнагара — вIашагIа къастар бахьан долаш судо дIаяьккхай бера доал дара бокъо. Ший бер лочкъадаьчо, массаза а яхар мо, догдоах, мехкарча кхыча штате судо бер шийна юха кхоачадарга. Каст-каста иштта хила а хул. Американски частни детективашта бокъонца бола «дошо пха» а хинна дIаэттад бераш лечкъаделга. Дуккхача дай-ноаной шоай кулгашца бер лочкъаде безам хилац. Долла хIама де деззача тайпара дергда частны детективаша — нийса, говза, сиха. Из гIулакх дерг тоъал онда хIамилг цар ехе а — 10 эзар долларага кхаччалца.

(АПН).

«ШОЗЗА ШИЪ? — ПХИЪ!»

Цхьайтта шу даьннача английски школьнико луча цу тайпарча жопо хьехархой цец ца боаха дуккха ха я. гIайгIа а яйтац царга. Ахаел дукхагIа йолча лондонски юкъерча школашка баьча тохкамо хьахьекхад, цхьайтта шу даьнна дукхагIа дола бераш эггара атагIа йола арифметически действеш е а ца ховш хилар. Бехке вар малав? — хоаттаргда оаш. Правительственни отчета тIа йоах: педагогически кхетам балара система. КIезига ба хIанз Англе хьехархолла болх бе безам бараш — алапи хайра дац, болх боацаш вIса а сахьат дац. «ДукхагIа йолча хана тхо тешаш дац, — бегаш бу лондонцаша, — тха бераш Iомадеча хьехархошта шоашта а хой-хьогI, шозза шиъ массай, аьнна хеташ».

М. СОКОЛОВ.
(АПН).

Къонабарий оазаш

Укх тIехьарча хана гIалгIай поэзена юкъебаьхкача къонача поэтех цаI ва Кодзоев Тимур. Юххьанца дениз поэзе ший никъ лаха гIертарца, оалаш долча деша мах бовзарцеи чулоацам болаш хиларцеи белгала яр цун стихаш. Цудухьа уж наха дика тIаийцар.

Эггара маьршагIа йолча профессех цхьаннe викал ва Тимур. Из гIишлонхо ва. Цунга хьежжа цун стихашта юкъе кхыча темаша санна йоккха моттиг дIалоац наьха вахар гIозагIа деш, дунен сибат эргадоаккхаш болча гIишлонхой балхах дувцаш яраша. «Тхо гIишлонхой да» яхаш да массехк шу хьалха Нохч-ГIалгIай книжни издательствос арахийца поэта хьалхара книжка. ХIанз издательстве цо дIачуденнад ший стихай кхы цхьаькха а сборник.

Тахан оаха кепатох Кодзоев Тимура кердача стихашта. Тхона хетачох, цу стихаша тешал ду царна тIехьа кхы я дикагIъяраш хургхилара.

Т. КОДЗОЕВ

Уйла

Миштa хьахул уйла,
Фу тамаш хьайийлла!
Маьлхо чутесса,
Е зизай бесах!
Шелало шелъъ,
Е йовхало йоахъяь!
Седкъий дакъилгех
Зем боаца шод баь,
Е Леьттан кер чура
Чоалхане борал даь!
Е уж дерригаш
Шоайла хоттаденна,
Низ болча дего
Цун вахар деннад!

Йоачан дIаяьлча хьунагIа

Дорха морхаш
Сиха михо
Iетташ-тетташ леьхкар.

Керда сердал
Шортта-шорта хьуна юкъе
чумаьхкар.

Фега эгаш,
ТIаьда-кIаьда,
Сена гонахь — гIаьнаш.
Жовхьара мовхар,
Къаьге, даьге
Iодож цIаьхха гаьн тIар.

Вай седкъа

Цхьа седкъа вайна леп
Къаьгача бийсанна.
Шаккхе а цунна
Вай бIарахьеж.

Бакъда, фу пайда ба
Из бIаргагуш хилар,
Из даиман
Сигала белакъеж.

ХIаьта вай шиъ-м
Гаьна да вIаши,
Хьо — лаьттан цхьан йисте,
Со — вокха йисте.

Вахара гIулакхаша
Уйлаш тIалиста,
ДегIад вайна
Къаьста никъ бе.

Бакъда, вай седкъа леп,
Безама седкъа.
Фу хала да тIаккха
Iазапаш ла!

Дарзаш хьекхийта,
Ди къувкъийта,
Цхьаккха новкъа хургдац
Вай безама.

Сих ма ле

Хьо сих ма ле,
Iадика соца ювца.
Хьо сих ма ле,
Боадонца дIатилла.

Хой хьона вай шинне
Гаьнарча сердалонга,
Керда такилг дилла,
Безаргбий-те никъ бе!

Къаста кхувргда вай,
Дегаш оаца бувдаьнна,
Кхувргда хьа дIаяха,
Кхычун улувъяьнна.

Седкъий сахьат хул йоах,
Вахарчуха цкъа доагIаш,
ГIоза са из сахьат
Дохаде сих ма ле.

Хьо сих ма ле,
Iадика соца ювца,
Хьо сих ма ле,
Боадонца дIатилла.

Седкъий сахьат хул йоах,
Вахарчуха цкъа доагIаш,
ГIоза са из сахьат
Дохаде сих ма ле.

КIоарга дегчу хIаране ховза,
Сийрда-сийрда седкъа лелабу.
Вахаре зIенарашна из тамашне ховзар,
Гаьна е гаьза, цкъа юкъеьлча.

Таджикски ССР. Гиссарски астрономически обсерваторе болх бе йолаеннай республика Iилмай Академе Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча астрофизика Института ионосферни лабораторе «Горизонт» яха керда Iилман комплекс. ЗIамигача метеориташта радиолакаци яра йолча кердача антенни система бустамаша торо хулийт метеорни потока радиантага массехк сахьата хьежа.

Гиссарски астрономически обсерватори метеориташта тохкамаш дара йола хIанзара средстваш вIашагIкхетарга диллача мехка эггара йоккхагIъярех я.

СУРТАШ ТIА: тIехнийса астрономически установка (ВАУ) — спутникови фотокамера бийсана болх бе кийчъеш я: «Горизонт» яхача радиолакационни станце кхесташ йола антенна. Из оттаяй Гиссарски астрономически обсерваторе.

Р. НЕТЕЛЕВА сурташ.
ТАСС фотохроника.

Новкъост Лучои халкъий лоIами

Эггара тIехьагIа пхи шу хьалхагIа венача хана а ишта декабрьски деношка вар из вай мехка. ХIаьта хIанз юха а Москваца вIашагIкхийттав.

Новкъоста Лучо вахарцара дIадаха эггара тIехьара кхо шун кхо бутти — из ший эггара тIеххьарча стихотворенетIа Нерудас тIема хунтах мааллара — «чилийски истори дохалераша» кагданза волча патриота доккха къонахчал гойташ дола масал да. Из ба набахтен пенашта юкъера дерригача дуненга «Коммунистически идеологи дIайоаккхалургьяц» аьнна хьаккхайкадаьча революционера денал дохалург ца хилара хьоккам. Иштта берригача прогрессивни наха, хIаьта эггара хьалхарча аргIанна социалистически дунено хьаллаьцача белгала дерригдунен солидарноста болам боккха низ болаш хилара дола тешал а да из.

...Цхьаннена тIехьа шоллагIа яр йолаш «Ла Монеда» яхача президентски дворeца чуетташ латташ йоккхий топаш яр, хIаьта путчисташа цу юккъе тIолла сихбенна кхайкайора «12 сентябре 16.30 сахьат ха ялалехьа шоай лоIамагIа оборона министерстве бахка декхарийла барий» список. Цу тIа эггара хьалхарчарца латтар Чиле Коммунистически парте Генеральни секретара Луис Корвалана цIи.

Цхьабакъда из сахьат хьатIакхоачилга дегIа хиннабац мора инаралаш. Ший вахарах шовзткъа шу совгIа ха революционни къовсама дIаенна вола халкъа тешаме воI хунтагара гешт деха ший лоIамагIа дIакара вахавац. Полицейски аькхаша лаьцав из. «Къаьстта кхераме зуламхо» — ишта яьннад хунто Халкъа цхьоагIон правительство Iаьдалла керте эттачул тIехьагIа социально-экономически эргалоний программа чакхйоаккхача эггара хьинарегIча тайпара дакъа лаьцачох, цхьанна тайпара ка ца луш аьттехьарча низий гIулакхаш хьагучадоахаш хинначох, мехка пунах оалаш ма хиллара — бокъонца волча «халкъа сенаторах».

Гуччахьа из саг ве лоархIабаьбац фашисташ. Сантьягорча тIема академе къорга чу веллав из. Чиле къаман турпала Бернардо О'Хиггинса (дагадоххарагIа аьлча, цун цIи лелаеш хиннай из академи) дешаш Корвалана девиз а хинна дIаэттад: «Сий долаш вахa е сийленца вала!».

Цул тIехьагIа, чилийски коммунистий лидера могашал телхача хана, керда этап йолаелар — Досон яхача гIайрен тIа климатически гIулакха Чиле эггара халагIчарех йолча моттиге Iоваьхийтар. Цигачара дийкар хургдолчох бокъонца дог тийша дола цун дешаш: «Баьдеча къорга чура вай арадаргда, воай паргIато юха оттаергьа вай».

Набахтен гIоврел чухьа воаллача Корвалана дIахо а лоаттабаьб къовсам. Фашизм бехке еш волча цун оаз хьахозар Ритоке концентрационни лагерера. «Трес Аламос» яхача столични боадонера. ХIаьта судахой дувхар дувхаш хинна палачаш цу юкъа дош дувца кийчлуш бар, «тийша болх лелабаьб» аьнна Корвалан бехке ве лагахьа.

Цхьабакъда кхы тайпа уйла яр, судо бехке бе безарий гIандаш, чилийски халкъ дехкарийн цун садукъарийн «гIулакхаш» доахкаш хиларах тарра, фашистски хунта инаралашка шоашка хьежаш латт суде, аьнна хетача дунен общественноста, хIана аьлча 30 эзар патриот вийнав е даькъаза ваьккхав, набахтенехи концлагерехи чакхваьннав 150 эзар совгIа. Ишта ба дахь зуламаш хунтана бахьан долаш тIабуллаш бола бехк.

Цхьабакъда ший хана къовсам лоаттабеш йолча Вьетнамаца цхьана хилара бола халкъий лоIам шийна чулаьцача низ болча тоатоло Индокитая патриоташа котало яккхара новкъостал деш санна, иштта тахан чилийски халкъацарча дунен солидарносто а хаьддача гIулакхашка кхоачаву.

Кхо шу совгIча хана къовсам лоаттабаьб планетерча дог-уйла цIена долаш болча наха Луис Корвалан кIалхара ваккхар духьа. Уж бар коммунисташи социал-демократаши, христианаш а либералаш а, бокхий деятелаши организацеши. Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхаьалкхенаша Бухарестски декларацe тIа хьадийхар Луис Корвалани политически гIулакхашта лийца боахка кхыбараши кортамукъа хецилга.

ХIанз юххера а из кхоачаш хиннад. Из еррига дунен халкъашта юкъерча общественноста йоккха котало я — ишта хет новкъост Лучо кортамукъа воаккхача СССР-о, кхыча социалистически мехкаша доккха дакъа лаьца хилар белгалдаьккхача Чиле Коммунистически партена керте латтараштa.

Ольга ТРОФИМОВА,
АПН комментатор.

Театра керда сезон

Ший шовзткъеи ялхлагIа сезон Х. Нурадилова цIерагIча Нохч - ГIалгIай драматически театро хьайийллар соахкарча театра керттерча режиссера Р. Хакишева ше язъьйча пьесах оттаяьча «Вайнаьха иллеш» яхача спектаклаца. Ширача заман нохчий иллеш ларде а лувцаш язъяь из пьеса езаеннай наха. Иштта театра репертуаре йисай А. С. Пушкина лоацца трагедеш, В. Шекспира «Ричард III», Корнела «Сид», А. Хамидова «Бож-Iаьла». У. Ахмадова «Ца воалаш хинна шейх» яхача а кхыйолча а пьесаех оттаяь спектаклаш.

Керда репертуар вIаштIехьйоаккхача хана из интернациональни чулоацам болаш а советски, эрсий, моттигерча авторий, классически драматургена пропаганда еш а хилийта гIийртад тхо.

Укх шера духхьашха Друцe Иона «Святая святых» яха пьеса оттаярца молдавски драматургена тIадийрзад тхо. Спектакло ваттаю геттара лоархIаме йола тема. Цо дувц сагаи Iаламаи юкъе болча хала йиш йоацача бувзамах, Iаламо хьа мел кхеллача беркатa хам бе безарах, из боча лораде дезарах. КIоаргга философски маIан, поэтически чулоацам, молдавски юрта колорит йолаш хиларца тха терхам тIаэзар цу пьесо.

Тха шоллагIа премьера Ленински преме лауреата В. Шукшина «Хьинар дола нах» яхача сатирически повестах оттаяь спектакль я. «Хьинар дола нах» — уж кхычарел говзагIа хила гIерта базархой, тийша болх лелабу нах, вешта аьлча обществана хIама дIа а ца луш пунах бакхаш баха гIертараш.

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара хетаь оаха оттае лерхI Ленинске преме лауреата Ч. Айтматова «Наьна кха» яха сценически повесть. ХIаьта классически репертуара наха гойтаргьа Н. В. Гогола «Ревизор» яха комеди. «Илли санна бола безам» — иштта цIи йолаш я оаха укх шера оттае лерхIа нохчий къонача поэта Л. Яхъяева драма.

Бераш а диценнадац театра. Царна лаьрхIа кийчъеш я Б. Бреева «Юха а наькъа арабаьннаб майрабараш» яха пьеса.

Х. БЕРСАНУКАЕВА,
театра литературни дакъа заведующи.

СОВЕТСКИИ ФИНСКИИ СПЕЦИАЛИСТАША ЦХЬАНА ЛЕЛАДУ ГIУЛАКХАШ

Москве Iилмаи техникаи дакъе СССР Министрий Совета Пачхаьалкхен комитетои «Кюми Кюммене» яхача фински акционерни обществои вIаши цхьана гIулакхаш леладара Соглашенена кулгаш яздаьд. Цу Соглашене керттера лостам — санитарно-технически промышленноста дакъе Iилматехнически бувзамаш леладар. Хоаддаме аьлча цар цхьана хьае езаш я хий дIоахду болата автоматизированни «котелфорсунка» яха котлоагрегат.

Соглашене лерхIачох советски организацешен «Кюми Кюммeнеси» дIа-хьа теларгйолаш я Iилма-технически информаци, документаци, продукце образецаш а тохкама методаш а. Иштта лерхIаш да специалистийн стажерийн делегацеш ухийтилга, симпозиумаш, продукци дIахьоккхаш йола демонстрацеш елга. Цул совгIа, Iилма-технически проблемаш тахкара а уж ювцара а цхьана консультацеш, тохкамаш дергдолаш да.

Соглашени практически кхоачашъелга вай мехка СССР гIишлон материалий промышленноста Министерства специалистий группана тIадиллад.

Николай КОТЛЯРОВ.
(АПН).

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

СЭВ МЕХКАШКАРЧА СПЕЦИАЛИСТИЙ ВIАШАГIКХЕТАР

Дукха ха йоацаш ГДР-е г. Лейпциге хилар «СЭВ мехкашка энергосистемашта дикагIа проектировани елга» яха СЭВ-а чудоагIача мехкий Iилмахой конференци.

Промышленни юртбоахамеи предприятешта, бахача наха шерагара шерага дукхагIа электроэнерги эшаш хиларо таханарча дийнахьа саготагIа долча декхарий мугIарашка дIаоттадаьд хIара мохк электроэнергеца Iалашбара декхар. Иштта, укх тIеххьарча ткъаьн итт шера вай мехка эшаш йолча электроэнеге боарам 20-зза лакхбеннаб. КПСС XXV-ча съездо белгал ма-дарра, тIехь тIайоагIача хана из кхы а дукхагIа эшаргья. Цудухьа социалистически мехкаш электроэнергеца Iалашдара дешашта хетаь конференци пайдане хила езаш яр.

Конференце дакъа лоацаш хилар советски делегаци а. Цун юкъе бар Ленинградера профессор С. Д. Волобринский, Горькера технически Iилмай доктор Е. М. Червонный, Куйбышевера доцент Б. Д. Щукин сои. Конференце болх беш хиннача йиъ секце 100 гаргга доклад хилар. Советски делегаце викалаша яь докладаш дика тIаийцар социалистически мехкашкарча Iилмахоша-энергетикаша. Къаьстта теркам тIабахийта ладийгIар цар профессора С. Д. Волобринске докладага.

«Электроэнергеца Iалашъеча системаша тешшаме болх белга чIоагIдар» яхача секце аз йийшар «Мехкдаьтта промыслаш электроэнергеца Iалашъяра системагIка тешшаме болх байтара элементаш» яха доклад. Цига аз дийцар цу хьакъехьа тхоай института болхлошта карагIдаьннар. Докладах хиннача дискуссе тхона оаха дIахо цу хьакъехьа бергболча балха пайда баргбола хIамаш дийцар ГДР Iилмахоша. Цул совгIа тха хиннача къамаьло, тхо вIаши довзаро Iилманна карагIдаьнна кердадараш белгалде торо елар тхона. Грозненски мехкдаьтта института Iилмахой балха раьза хилар социалистически Германера санна Польшера а Болгарера а тха коллегаш.

Лейпциге долча юкъа лакхерча дешара заведеней болх а вахар я довзаш хилар тхо. Иштта, Лейпцигерча лакхерча инженерни школе дешара процесс а дешара-методически болх а мишта вIаштIехьбаькхаб хьежар тхо. Тхона накъдаргда ГДР энергетикаша Iилман балха тIа дакъа толамаш довзар а.

Тхона санна СЭВ мехкашкарча энергетикий Iилман конференце дакъа лацар кхыча мехкашкарча а специалисташта Iилма-тохкама а дешара-методически а болх дикагIа вIаштIехьбаккхара дикка гIо дергдола гIулакх да.

И. БАШИРОВ,
Грозненски мехкдаьтта института электротехника кафедра доцент.

СУДА ЗАЛЕРА

Кегабенна никъ

Коммунизм хьалъеш йоаллача вай общества доккхий толамаш даьхад наха идейно-политически дакъе меттел, нравственни, моральни дакъе а кхетам балара гIулакха Цхьабакъда хIанз а ба вайна юкъе хIама бе-башха ца хеташ, алхха шоай духьа мара ца бахаш, наьха чотах шоай хIама тоаде тIерташ, эхь ца хеташ пачхаьалкхен кисa кховда кийча бола нах. Цу нахаца хIанз къовсам лоаттабу еррига вай общества. хIана аьлча вай дIахо дикагIа дIахьалхашкахьа ахара новкъа доле ю цар.

Цу ма-дарра аьлча, кIезигача наха духьала латт чIоагIа, шоай хьаькъалгеи дегашкеи диллача, юхамаччахьара хIамаш лоалуш боайа, доллача хIаман бала а болаш общественни вахар кIоарга теркалдеш, советски законаш, вай общества морала нормаши правилаши телхаераш дира къовсам лоаттабеш бола нах. Иштача нахах — хIаьта уж дукха дукхагIа а ба — хозза хеташ дувца доглоагIаргдар, цхьабакъда, халахете а, бувцараш уж бац...

Дукха ха йоацаш МагIалбика городской суде дийцар пачхаьалкхен ахча лечкъадарах дола дош. Цу деша судо бехке беш бар: 1974 шера ноябре денз 1975 шера декабре кхаччалца № 14 йолча юкъерча школе болх беча районни очно-заочни школа дешара-консультационни пункта заведующи хинна А. Э. Полонкоев, очно-заочни школа директор хинна С. А. Кортоев, цу школа завуч хинна Н. В. Бутыгина. № 18 йолча юкъерча школерча дешара-консультационни пункта заведующи хинна В. Л. Ковтоев, цу пункте хьехархо хинна В. П. Косарева, кхыбараш. Дешара-консультационни пункте балха болча цар, шоай карарча гIулакхах зуламанна пайда а эцаш, дешархоша аьча занятей хьакъехьа хаpц даннеш дIачутийннай дешара-заочни школе, ахча декъача ведомосташ тIа наха хьалхара кулгаш а яздеш шоашта ахча ийцаьд. хIаьта иштта, хьалхахагIе шоайла барта а баха, юхамаччахьа тоадаьд кхыдола официальни документаш: школьни классни журналаш, дешархоша зачеташ дIатийнна протоколаш, образовани яккхарах дола документаш, шера итогови оценкаш ваттаяь ведомосташ, дешара-консультационни пункте дIачуэцара хьакъехь тийнна заявленеш; шоаш ца яь занятеш яьй яхаш харц даннеш дIачутийннай. Иштта харц документаш а вуттадеш шоаш болх беш яьккхача хана цу наха гороно бухгалтере гIолла бокъо йоацаш массехк эзар сом алапи ийцад.

ТIаккха цар даь моральни зе мишта дустаргда? Цу хьехархоех бола берий тешам байнаб. ДIагIоргда шераш, хьалхавургIа дешархой...

...да дукхагIча хана безам сов а боалаш, хьехархо лархIар, воккхагIчоа хетар берашта цкъаза закон а хиле дIоттаьта, экккийта аьнна дош а кхыметтел кIоанолг а хиле дIадолаш хилар. Цудухьа ба воспитатела болх сел бехктокхаме а сел сийлахьа а. Дукха хIамаш да хьехамчий оамалашка хьежжа хулаш, цхьаннена а цIаккха а дипломаца цхьана дIателаш мича хул сий. Фу ала мегаргда тIаккха социалистически доалахье лечкъаярах дола из бIеха истори шийна тIехьа доагIача дерригача зуламашца, шоаш хьийха дешархой тешаш а болаш, хIанз ма-дарра дайзача хьехархоех? Цар хьехам тийннача дешархошта кастлашха а е вIалла а дишлург дий из?

Суда заседани хIанз чакхьяьннай. Суде барий бехк хилар, цар шоаш мукIарал дал совгIа, бакъдаьл дош тохкаш латтача юкъагIа тешаша а лоркъамашца а хIаьта а дешача хьакъехьарча материалашца а.

А. Э. Полонкоев бехке веча хана судо теркалдаьд из эггара хьалха суде ваха хилар, из могавеш цунна енна характеристика, цо кхоабаш цун кагий бераш хилар. Судо...

...болча вокхарна бехк беча хана судо тIадожадаьд цар даь зе хьатоккхилга, хIаьта шоаш даьчоа уж дехке бовлар, царна енна производственни характеристикаш дика хилар теркал а даь условни бехк баь уж бита а кхетабе коллективашка дIабала а мегаргболаш лаьрхIад. Вайна мадарра, советски суд къахетаме хилар шеко йоацаш да. Цхьабакъда цхьаькха я лира, къахетам боаца судахо а волаш йола суд. Цун цIи — эхь...

Суд чакхъяьнначул тIехьагIа цу исторе уйла е эттача укх тайпара цецвоаккхаш дола хIамаш дагаух: суде барех цхьанне а из тIеххьара ди хьатIаотталца уйла яьяц цунах юххера а хургдолчун, шоаш даьчоа хьалхара шоай тайна е ганза жоп дала дезаргхилара, даь зулам цIаккха а бекхам боацаш ца дусаш хилара. Вешта, тамаш яйташ да цхьаькха хIама а: дешара-консультационни пункташ очно-заочни школои из юхамаччахьара болх мел лелабеча хана финансови бокъонаш телхаелга хайнад суде бахараштa меттел, цар гIулакхашта тIахьожам лоаттабе безаш хиннача органашта а. Моральнии материальнии зе мел кIезигагIа хинна хургдар...

...гIа заседание зал йоассаеннача хана, суда заседание председателал деш хиннача Б. О. Оздоевга хьаттар оаха, — Борис Османович, цу тайпара нах хIанз а хIана нийслу вай обществе?

— Вай обществe, — аьлар Борис Османовича. — зуламаш хиларан леладарaи аьттув болаш дола социальни хьалаш долаш дац. ХIаьта а цкъаза саг зуламашта юкъе ваз цунна гонахьарча наьха воча «гIозаро». Зуламхочоа вай деш дола таIазар цо даьр цунна юхадекхар духьа а ца деш, цу таIазара новкъосталца из нийсача новкъа ваккхар, кхы цIаькха цунга зулам ца дайтар, нравственнии моральнии гIулакхашта вIаштIехьа боацача наха даь зулам шоашта мегийтаргдоацилга дIахайтар духьа деш да.

Цу истореца юкъе эггара чIоагIагIа халахетар деш дар фуд аьлча, из да, уж моральни гIулакха вIаштIехьа боацa нах шоай декхарга диллача кхуш доагIача ноахала кхетам бала безараш шоаш хилар. Судо ший гIулакх даьл, бехке малав а сенна бехке ва а къоастадаьл, ле доагIача тайпара таIазар даьд. Уж зуламаш леладеш хиларах ший сакхувшешхьа а, гунахьа доацарг а хинна яьгIача городской халкъа образоване отдела балха тIара кхоачамбоацараш а белгалдаьхад судо. Цу организаце кулгалхоша из дош лерттIа кхетадергда мотташ ва со. ХIаьта керттерда — цу гIайгIанечен бакъахьа воаккхаеш гIулакхах хьехам эца безаш, хила беза кегабенна нахьо...

Б. ГАРСОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 январь
1-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Iуйранара гимнастика. 9.30 — БТ. «Зурманчаш, шоаш дола моттиг хьахайта». 10.15 — БТ. Гаьнарча Къилбаседе леладаь тамашийна хIамаш» яхача телевизиони дукха серийни художественни фильма премьера. 2-гIа сери. 11.05 — БТ. «Вай биографи 1926 шу». 14.00 — Документальни фильмай програма. 14.45 — Фурманов. «Чапаев». 15.30 — БТ. «Шахматный школа». 16.00 — БТ. «Эрсий мотт». 16.45 — БТ. «Дезала къамаьл». 17.15 — БТ. «Самукъане стартаж». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. концерт. 18.30 — БТ. Миллионий ленински университет. Къахьегама овсарле лакхъяра кхоачамаш. Передачана юкъе дакъа лоацаш ва СССР-а кIора промышленноста министра заместитель Е. Н. Рожченко. 19.00 — БТ. Классически ашарий концерт. 19.10 — БТ. НийсагIа студи. Передача дIахьу политически обозревателa В. Зорина. 20.10 — БТ. «Гаьнарча Къилбасела леладаь тамашийна хIамаш» яхача телевизиони дукха серийни художественни фильма премьера. 3-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — БТ. Иллеца вахаре гIолла. Къонача иллиалархой Ерригсоюзни конкурс. 22.40 — Баскетбол. Европейски чемпионий кубок. ШоллагIа тайм. Йистеяьлча — Кердадараш.

2-ПРОГРАММА

18.30 — «Нохч - гIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — «ХIара балха денна — дикала Знак». Грозненски Экспериментально - механически завода коллектив (гIалгIай меттала). 19.20 — ЗIамига бераш. шоана. 20.00 — «Дирижераш» яха телефильм. 20.25 — СССР-а вежарий республикай денош. Карельский АСС Кинопрограмма.

14 январь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Iуйранара гимнастика. 9.30 — БТ. «Самукъане стартаж». 10.15 — БТ. «Гаьнарча Къилбаседе леладаь тамашийна хIамаш» яха телевизиони дукха серийни художественни фильм (3-гIа сери). 11.00 — БТ. Художественни самодеятельноста довкъашхой концерт. 11.25 — Миллионий ленински университет. 14.00 — БТ. Йоккха гIишлош хьалъечара балха денош. Кинопрограмма. 14.55 — БТ. «Эрсий никъбархой а тохкамхой а». В. Арсеньев. 15.25 — Берашта дола фильм. «Сомбреро» яха художественни фильм. 16.30 — БТ. Москва а москвичаш а. 17.00 — БТ Деха хьо, тха илли. Берий хоровой коллективий концерт. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. «ХIара сурта тIа малх ба». 18.30 — «Вайна боча ба машар» яха документальни фильм. 18.45 — БТ. «Дунен халкъий творчество». 19.45 — БТ. «Вай биографи 1927 шу». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — БТ. «Балета хьакъехьа». 23.00 — «Орэро» яхача вокально - инструментальни концерт. Йистедаьлча — кердадараш.

2-ПРОГРАММА

18.30 — «Нохч - гIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий нохчий меттала). 18.50 — Киножурнал 19.00 — «Нийсархо» (нохчий меттала). 19.30 — ЗIамига бераш. шоана. 19.50 — «Лоамaи Iуйре» яхача альманаха обзор (гIалгIай меттала). 20.00 — Документальни фильм. 20.10 — Боккхача наькъа этапаш. Халкъабоахам юхаметтаоттабар. 20.30 — «Иллеш доах Людмила Сенчина» яха фильм-концерт.

РАДИО

13 январь

6.30 — Iай доакъарашца Iалашде юкъара хьайбаш (гIалгIай меттала). 6.45 — Ховмаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Лирически иллеш (гIалгIай меттала). 8.40 — «Цхьан дезала юкъе» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 9.15 — «Шелалах хулача лазарех лораялар» яха беседа (нохчий меттала). 9.30 — Ашараш. 9.45 — Грозненски электромеханически заводера передача (гIалгIай меттала). 16.00 — Ашараш (эрсий меттала). 16.15 — Дына догмашта моттиг яц. Исторически Iилмай кандидата Умарова беседа (гIалгIай меттала). 16.30 — «Дего хьехарах» яха литературни передача (гIалгIай меттала). 16.50 — Дын темах (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

14 январь

6.30 — Техника ремонт яь кийчъе (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Депутатски хаттар» яха беседа (эрсий меттала). 8.38 — АргIанарча политденга (эрсий меттала). 8.45 — Халкъа ашарий концерт (нохчий меттала). 9.15 — КПСС XXV съезда соцамаш кхоачашде Дикача гIулакха хьалхалаттараш. I-ча гIишлошъеча — монтажни управленера передача (нохчий меттала). 9.30 — Механизатораша шоай говзалаш лакхъю. Гудермесски районера передача (нохчий меттала). 9.45 — ДоттагIий оазаш (эрсий меттала). 16.00 — Социалистически Къахьегама Турпалах Гайтамировах дола «Коммунист» яха радиодувцар (нохчий меттала). 16.15 — «Болхлой вахар» яха радиодувцар (эрсий меттала). 16.40 — Концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, лаьгIо лоа а делхаш. Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, ша билла а йолаш, малхбоалехьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 2 — 7, Грозне 3 — 5 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 6 — 11, дийнахьа 0 — 5 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозней Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрт боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05009. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковско 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92. Заказ № 212.